

JAK PLYNUL ŽIVOT s hudbou a souborem.

Jiří Tesauer

Tvrdí-li se, že vzpomínání by mělo být výsadou starších, mohu si, ve svých sedmdesáti devíti letech, toto, poněkud nostalgické vyprávění, dovolit. Dokonce je na ně již vhodný čas.

Stránky *této verze* jsou určeny pro informaci členům souboru a zájemcům o detaily z historie Javorníku.

Budou se v nich, samozřejmě, znovu objevovat stěžejní události z historie Vlajky mládí - Javorníku, které jsme většinou, s mojí Olinkou, iniciovali a které již byly různým způsobem medializovány (ať už na webu nebo v bukletech našich CD).

Nicméně - tam nebylo možno kvůli stručnosti zařadit různé okolnosti, které dotyčné události provázely a různé skutečnosti, které by mohly být novými pro případné zájemce o podrobnější historii tohoto souboru.

Trochu neskromně věřím, že si počtou nejen souboroví pamětníci, ale i noví, mladí členové souboru. Neboť - bez minulosti není současnosti.

Nahlédneme-li do příběhu mého, spojeného s folklorním souborem, jako bychom nahlédli do příběhů mnoha dalších folklorních nadšenců a souborů, kterých je v Čechách a na Moravě bezpočet.

Chci se také v této verzi věnovat osobnostem, se kterými jsem se během let setkal, ať už v souboru, nebo mimo něj, které se mnou spolupracovaly, kterých jsem si vážil a které mi byly vzorem.

Pro zpřehlednění budou tyto osobnosti při svém prvním vstupu zvýrazněny tučnými písmeny.

Jen výjimečně, pokud možno co nejstručněji, budou zde uvedeny také některé moje osobní a rodinné údaje, které jsou nutné k doplnění faktů a k vykreslení charakteristiky.

Narodil jsem se v květnu 1933 v Brně. Zde jsem také chodil do školy a prožil druhou světovou válku. Maminka **Božena Tesauerová** byla dcerou významného brněnského sborového dirigenta prof. Viléma Steinmanna. Byla svým založením optimistka, ráda zpívala a byla členkou Studijního sboru na JAMU. Od ní zřejmě pramení má muzikálnost. Otec **Augustin Tesauer** – úředník, byl amatérským fotografem a malířem obrazů. Od něj asi pochází mé výtvarné sklony.

Dědeček **Vilém Steinmann**. Zmíním se o něm trochu podrobněji, neboť mám za to, že jeho geny měly na mé muzicírování podstatný vliv. Byl za mého mládí již uznávaným dirigentem brněnského pěveckého sboru OPUS a profesorem sborového zpěvu na JAMU. Naznal, v mých šesti letech, že trochu slušně zpívám a byl jsem tedy zařazen do jeho dětského sboru. „Znám křišťálovou studánku“, „Aby nás Pánbůh miloval“ a další byly moje sborové debuty, v Brně na Stadioně, s velkým sborem OPUSu.

Dědečkova „skladatelská“ hra na klavír mě doma provázela celým mým raným mládím. Měl svým hudebním pojetím blízko k Janáčkoví. Ostatně, v rodinném podání se traduje, že se „Janáčková kráva napila z naší putýnky“, jak označuje lidové rčení hodně vzdálenou přízeň.

Když se dědeček ve svých jedenácti letech přestěhoval z Oplocan do Vlkoše u Přerova, byl silně vtažen do vlkošského bohatého hudebního života, který tam rozvíjeli jeho rodiče - řídící Bohuslav Steinman se svou ženou Bertou. Kromě hry na klavír hrával též na varhany v tamějším kostele. Nejvíce o Vánocích, kdy zaznívaly často koledy, jejichž autorem byl otec jeho maminky Berty, Antonín Geisler. Říkalo se jim u nás v rodině „vlkošské.“ Možná,

že právě tam, se narodily mé pozdější sympatie pro koledy, které jsem v souboru zavedl a dlouhá léta rád provozoval.

Dědeček, již za války, usoudil, že je čas udělat něco z hudebností svých vnuků. Prozkoušel si nás u klavíru a rozhodl, že se bratranec Dalibor bude učit na klavír u paní prof. Tomáškové a Jirku si vezme na starost on sám. Ale brzo se mnou skončil, neboť jeho trpělivost nebyla stavěná na začátečníky a jeho náročnost dirigenta a s ní i nervozita byla nezměrná.

To mě vystrašilo a prosil jsem u všech svatých, necht' mě pošle taky k paní profesorce Tomáškové. Paní profesorka byla vlídná, než přišla na to, že noty nečtu, ale zneužívám své dobré hudební paměti a hraju etudu jako písničku. Navíc - můj zájem o fotbal a kolo byl v té době poněkud silnější. Tak se stalo, že má cesta muzikanta neměla ten správný start.

Viloušek, jak se mu v rodině říkalo, se dočkal ještě pravnučky, kterou byla naše dcera Jana a s pochopením sledoval činnost mou, i mé ženy Olinky, na poli folklorním.

Vraťme se k mému dětství. Jedním z prázdninových pobytů naší rodiny, byl Léskovec u Vsetína. Bydleli jsme zde u rodiny Juříčkových, ve mlýně, jehož pozůstatky jsou dnes památkem protifašistického odboje. To bylo moje *první Valašsko*.

Za heidrychiády nás otec ukryl do penzionu u Bystřice pod Hostýnem, kde jsem také rok chodil do školy. *Další Valašsko!*

Kdo by tenkrát tušil, že mne - „brňáka,“ to Valašsko bude provázet celý život.

Po skončení školní docházky jsem nastoupil, v r. 1947, k firmě Vaculík na Běhounské, s příslibem práce v jeho reklamní dílně. Ta brzy skončila a já zde zůstal jako učeň - obchodní příručí. V obchodě malířskými potřebami se mi moc nelíbilo. Takže jsem u Vaculíka v r. 1948 skončil a v roce 1949 nastoupil do aranžovny Kovomatu.

Tam jsem zprvu pracoval jako pomocná síla. Později jako dílenský pracovník. Zde se mně ujal šikovný malíř písma **Mirek Zdráhal**, pro něhož nebylo problémem namalovat zdařilý portrét Gottwalda nebo Stalina na plochu, která pokrývala půlku domu. Ten ve mně objevil talent pro výtvarné práce a posílil mé sebevědomí a odhodlání přihlásit se na zkoušku na Školu uměleckých řemesel. (Dále jen ŠUR). Ta první, v roce 1950, pro mě nedopadla dobře. Dostali přednost uchazeči s delší praxí. Až podruhé, v roce 1952, mne přijali

Předtím, v roce 1949, přišel jsem se svou kytarou do podnikové skupiny ČSM a zde vznikl nápad, že budeme spolu zpívat. A co jiného, než lidové písničky a k nim nějakou tu „budovatelskou.“ První zpívání bylo na schůzích podniku a později si nás začali zvat i jina.

Jako kytarista stal jsem se automaticky jakýmsi nepsaným vedoucím tohoto, zhruba šestičlenného kolektivu. Vybíral a nacvičoval jsem program. Byli jsme „pěvecká úderka ČSM Kovomat Brno.“ Později přibyl harmonikář Lad'a Kletzander a pár dalších členů. A šlo se na Soutěž tvořivosti mládeže. To bylo v roce 1949 v Králově Poli, s „Pionýrskou častuškou“, „Májovou“ od Ištvána, lidovou z východního Slovenska „Keď som bol v Šarišu“, „U Svatobořic“ a dalšími. Porotě jsme se líbili a jednoznačně jsme postoupili do dalšího kola.

A zde jsme se poprvé setkali s malou pěveckou skupinou Mototechny, která nás zaujala trošku svéráznou písničkou „U studánky dvě panenky klekly si.“ Vedl je tehdy pan učitel Škvor. Ta ruská písnička, o těch dvou panenkách, se nám zdála sice trochu legrační, ale mne zaujaly *skutečné* dvě panenky, sestřenice Květa Kubíková a **Olga Juračková**. Zpívaly, tehdy neznámé, moravské písničky. Slováckou *Kebych bola, tajak nejsou bohatá* a valašskou *Ja, horečko černá*. Jako muzikanta mě zaujal citlivě vedený druhý hlas, který zpívala a, jak jsem se později dozvěděl, i vymýšlela ta větší z nich – **Olinka**. Prostě: my - Kovomat - jsme měli kytaru a harmoniku, oni - Mototechna - měli Olinku, Květu a Pepka Čápa, tak jsme se domluvili, že to dáme dohromady. V **Pepkovi Čápovi** jsem poznal starostlivého organizátora a typického skautského vedoucího. Což se samozřejmě tenkrát nenosilo. Ale

pro mě byl vítanou živoucí připomínkou mých skautských let. Zprvu jsme chodili jen na výlety. Ty byly také většinou Pepkem organizovány.

Na prvním společném výletě jsme hráli na četníky a na zloděje, při čemž Olinka vylezla na střechu nějaké chajdy, kterou bránila a já tu chajdu dobýval. Se mnou se utrhł okap a já spadl a vymknul si kotník. Pěkný začátek! Po nějaké lásce na první pohled ani stopy.

Poležel jsem si pár dnů doma a Olinka s Květou mě chodily navštěvovat. A právě tehdy, u nás doma, jsme řešili, jak se bude toto *spojené umělecké těleso* nazývat. Mně se zalíbila Hroňkova píseň *Vlajka Mládí*.

To bylo na jaře v r. 1950. Všichni souhlasili, že to bude naše znělka. Souborovi pamětníci ji, ještě dnes, umějí zapískat. Odtud datujeme vznik souboru. A pod názvem „Vlajka Mládí“ jsme vystupovali i jako *folklorní* soubor. Bylo to proto, že jej tvořila většina členů, kteří zakládali *pěveckou* Vlajku Mládí.

V roce 1969 jsme přejmenovali Vlajku Mládí na *Javorník*, a to z následujících důvodů: Za prvé: naše *mládí* bylo již na odchodu. Za druhé: naše naivní nadšení pro „budovatelský“ trend vyprchalo velmi rychle již v polovině padesátých let. A za třetí, což bylo nejpodstatnější, folklor byl již dávno hlavní náplní naší činnosti.

Ale v *těch začátcích* jsme nechodili jen na výlety. Pilně jsme zkoušeli, oslnění nebývalým počtem členů (asi 12 + harmonika s kytarou). Brigády byly nejen kulturní, ale i pracovní. To, když Juračkovi vyhořeli a my jim pomáhali s gruntováním. Nebo Pepkovi Čápkovi, tehdy automechanikovi, s vytloukáním písních kroužků.

Také na „obchodní“ akce došlo! To, když se podnik potřeboval zbavit laciných foukacích harmonik. A my, hrajíce na ně, je prodávali výletníkům na přehradě.

Oblíbili jsme si také výlety na podnikové chaty v Naloučanech u Náměště nad Oslavou, kde se hrály různé skautské hry.

A této dobré partě to zpívalo a hrálo. A tak si nás povšiml tehdejší redaktor brněnského rozhlasu **Tonda Jančík**, který byl později primášem výborné Brněnské cimbálové muziky. Ten mě, už tehdy, zaujal jako nepřehlédnutelná osobnost. Nekompromisně nás poslal cvičit zpěv do volné přírody, abychom získali na síle a kvalitě našeho dost nekultivovaného zpěvu. Natočil s námi asi tři tehdy ještě budovatelské písně. S kytarou, harmonikou a basou.

Už tenkrát se nám, jaksi podvědomě, přičilo zpívat takové ty „přestalinované“ a „překomunistované“ písně, kterými se to tenkrát jen hemžilo. Nicméně mnohé, které jsme tehdy *měli rádi*, se mi stále líbí. Vždyť Poděšťovy, Ištvánovy a Paloučkovy písně o jaru, dětech a lásce jsou půvabné i dnes. Jenže mají, bohužel, neblahou minulost. Zejména Poděšťe stále považuji za vyjíměčný skladatelský zjev. Ale nejlépe nám šly lidové písničky, které se nám později staly osudem.

Tenkrát nebyly počítače ani televizní šou, diskotéky, herny, bary, drogy. Byla to naše jediná zábava a my věřili, naivně a s důvěrou, že to, co se nám předkládá, je pravda a dobré. A nadšeně jsme zpívali v prvomájových průvodech. Kdo by to, proboha, po hrůzách války, tak nechtěl brát? Nebyli jsme tehdy jediní, kterým byla zatajena pravá skutečnost.

Pepěk Čáp zorganizoval v létě roku 1952 týdenní výlet tzv. „silné čtyřky“ (Pepěk, Olinka, Lolin a já) pod stany do Ledče nad Sázavou. Pěší turistika, stanování, skautské hry, patálie se stravováním, závody. Prostě - legrace. S Olinkou jsme, potom, byli nejen dobří kamarádi, ale už jsme po sobě tak trochu koukali. Ta pravá náklonnost přišla asi o půl roku později.

Po dvou letech „modrokošilaté“ činnosti Vlajky mládí jsme navštívili společně film „Zítřka se bude tančit všude.“ Vzalo nás to. Nejvíce ovšem ty valašské písničky v něm, staříčci na horách, kroje, Vycpálkovci, točené.

Hned po skončení filmu se v letní noci na ulici konala porada, na které bylo jednohlasně usneseno, že to chceme dělat taky tak a že v létě nejedeme jinam než na Valašsko. Věra Nováková (Kovářů) nám doporučila jižní Valašsko a tak jsme si to v létě namířili od

Vlárského průsmyku a Vršatce nahoru, do Valašských Klobůk. Tam jsme se setkali se zajímavými osobnostmi jihovalašského folklóru. S učitelem **Milanem Švrčinou**, cimbalistou a skladatelem lidových písní. Ortodoxním folkloristickým nadšencem, který ve valašském kroji i vyučoval. Jezdil v něm v zimě, ve valašských papučích, na lyžích, až do slavičínské školy.

Jeho písně, které složil - „V hoře pěkná jedlica“, „Zašlo slunko“, „Nečakaj ňa milá na dvore“, měly pro nás kouzlo zvláštní tajemnosti a evokovaly nám hornatý kraj kolem Klobůk. I když jsme později naznali, že daleko prostší písně, které jsme sebrali, například ve Študlově, byly ty „pravé, valašské, ořechové“, máme stále Milanovy písně rádi.

Důležité bylo setkání s významnou organizátorkou jihovalašského folklorního života, paní **Libuší Sušilovou**. Ta nás seznámila, s krojovou charakteristikou této oblasti a poslala nás do Študlova za tamějšími zpěváky **Františkou Vypušťákovou** a **Františkem Vaňkem**.

Privítali nás vlídně, zazpívali a hned, už tehdy, vzniklo mezi námi pěkné přátelství. Zejména **Františka** nás přijala skoro mateřsky. Byla nejen pamětnicí starodávných písniček z ústního podání, ale sama též skládala své vlastní zdařilé písně. Zpívala nám je jemným, kultivovaným hlasem. Písní, pro ni charakteristickou, je například její koleda „Marii oříšky.“ Také písničky v dívčím tanci Hrablový - „Ej, vršky“, „Žalo děvče“ a další jsou od ní.

František Vaněk byl jejím kontrastem svou rázovitostí a šelmovským humorem. Z jeho písní vanula vůně syrového dřeva s trochou „čmrněné“ (štamprličky). Chvilí vyprávěl - potom - ruky hore, zamával čepicí a spustil: „Lučina, lučina zelená, pod' se mňú má milá do sena...“ a další veselé točené. Jedna za druhou.

Zde jsem poprvé zapisoval noty lidových písniček, přímo od jejich nositelů. Olinka texty, tance a výšivky. Když jsme se vydávali na další cestu směrem na Bystřičku, netušili jsme, že se budeme do Študlova v příštích letech stále vracet.

V Klobůkách jsme ještě nakoupili, za poslední zbytek peněz na jídlo, modrotisk děvčatům na fěrtůšky. A po příjezdu do Brna jsme je ušili, spolu s košilemi, podle přivezených vzorů. Límečky pak společně vyšívali všichni (i kluci) na přehradě o nedělích na lodičkách. Brunceleky, nohavice a krpce nám pořídil náš patronátní podnik Domáci potřeby Brno, ve kterém jsem byl zaměstnán já, Fanyinka Buryanová a další. Později také Olinka.

Mně v Brně čekala dobrá zpráva od pana Přibílíka, vedoucího prodejny hudebních nástrojů na Zelném trhu, že má k dispozici nájemní cimbál. „Juro, nechceš to zkusit?“ „U Lídla“ v 1. poschodí voněly nové klavíry a mezi nimi stál starý cimbál, pěkný, vyřezávaný. Jen na něj zahrát. Ale jak? Poradil **Jaryn Nečas**, cimbalista, skladatel a redaktor rozhlasu. Vynikající osobnost brněnského folklorního života. Byl, mimo jiné, naším předchůdcem při svých výzkumech na jižním Valašsku, kde sbíral písně pro Československou akademii věd. Znal také dobře některé „naše“ zpěváky a později, jako redaktor, se kterým jsem často domlouval natáčení, potvrzoval, že naše písničky jsou totožné s těmi, které sbíral na jihovalašských samotách. A že je dobře interpretujeme.

Ukázal mi, jak se hraje C dur. To mi stačilo. Jako kytarista jsem si doma všechny další akordy odvodil a pustil se do toho. Cimbál se přestěhoval ke mně do bytu na Dvořákovu a kolem něj se postupně začali slétat muzikanti. Z otevřeného okna se linuly neumělé tóny.

Přilákaly výborného basistu, pozdějšího vynikajícího nadšeného sběratele, a tvůrce nových písní, studenta architektury **Jardu Smutného**, který šel okolo, zazvonil ve třetím poschodí a: „Je to, prosím, tady, kde hraje ta pěkná muzika? Nepotřebujete basistu?“ Potřebovali jsme a od té doby byl náš.

Písničkou „Chodili sme, chodili“ často zahajujeme naše premiéry. Tu složil Jarda, pod dojmy ze sběrů písní, které s námi na Valašsku silně prožíval. Z Jardy a jeho manželky Vlasty se později stali významní sběratelé, zejména v oblasti Veselí na Moravě. Uspořádali mnoho zpěvníků a založili soubor Radošov.

Na ŠUŘce jsem objevil houslistu Tonda Pelce, našeho prvního primáše. To byl začátek roku 1953.

Jelikož jsme ještě neměli kompletní kroje a chtěli si pořídit fotografie, něco jsme si vypůjčili a v suterénní místnosti na Sukové, si zahráli a zatancovali, aby fotky, které nám dělal můj tatka Gustík, náš jediný souborový fotograf, byly věrohodné. Na okno zabušil esenbák: „Co to tam děláte? Nevíte, že je státní smutek? Umřel generalissimus Stalin!!“

Takže my jsme si vlastně, nevědomky, vesele zatancovali nad jeho úmrtím. Jako bychom byli tušili, co byl zač.

V těchto letech se k nám připojil soubor Modrý prapor. A s nimi přišel jejich vedoucí, harmonikář, klarinetista a upravovatel, Pepek Hora - zvaný Adžik, později zakladatel výborné „Muziky Hynka Bíma.“

Do léta roku 1954 jsme se věnovali vytváření folklorního programu a kompletizaci krojů. Jejich zvláštností byly světle modré bruncleky a kordulky, dnes notně vybledlé, které nás - „Vlajkaře“, (jak nám tenkrát zlé huby začaly říkat, přirovnávající nás, zlovolně, k nechvalně známé protektorátní kolaborantské organizaci), odlišovaly od jiných valašských souborů.

Zformovala se také muzika, kterou jsem vedl a která hrála ve složení: Tonda Pelc, Emil Králík, Karel Zmrzlý, Pepík Hora (Adžik), Jaryn Smečka, Lad'a Šimůnek, Vít'a Boček, Jarda Smutný a já. Náš nadaný primáš Tonda Pelc byl sice dobrý muzikant, ale svými osobními „výjimečnostmi“ nám dělal často vrásky na čele.

Jednou jsme měli mít vystoupení. Pětadvacet lidí čekalo na srazu, uplynula hodina - Tonda nikde. Kohosi napadlo: zajedeme autobusem pro nějdo Jundrova. Zajeli jsme. V Jundrově byly právě cyklistické závody. A Tonda je, v pohodě, na chodníku, sledoval!!

V té době jsem začal též, spolu s Olinkou, která vedla taneční složku, upravovat písně a muziku k tanečním pásmům. Podle zásady: Hledáš-li pomocnou ruku, najdeš ji nejčastěji na konci svého ramene.

Olinka byla při nácvicích náročná (někdy až nekompromisní), ale svědomitá, zodpovědná a nadaná. Vše konzultovala se **Zdenkou Jelínkovou**, přední vědeckou kapacitou v oboru moravských lidových tanců. To se projevilo na dobré úrovni programu hned v prvních letech naší folklorní cesty. A v předních umístěních na Soutěžích tvořivosti mládeže. Postup do krajských kol se stával samozřejmostí.

Do Ústředního kola do Prahy jsme postoupili hned v roce 1955. Tam probíhala Spartakiáda. Tenkrát jsme zaujali svým dívčím sborem, se kterým natočil Supraphon naši první gramofonovou desku „Dycky si já na tebe vzpomínám.“ Byla to taková ta silná, černá, rozbitná. Kdožví, kde je jí konec.

Jedno z prvních tanečních pásem, které jsme s Olinkou vytvořili, byl párový tanec „Hrablový.“ (V současnosti byl v souboru obnoven a tančí se stále.)

Také byly problémy s místnostmi pro nácvik. Domácí potřeby měly jen zasedačku a ta byla pro taneční soubor malá. Vždycky jsme někde něco našli, vymalovali tam a za pár týdnů nás vyhodili.

V té době také vyšel dvoudílný zpěvník „Lidové písně a tance z Valašskokloboucka“ brněnské ČSAV (Vetterl, Racek), který považuji za dosud nepřekonaný ve své preciznosti, úplnosti a odkazech. Pilně jsme jej studovali a realizovali z něj i část programu. Také jsem chodil do Etnografického ústavu opisovat písně z rukopisných sbírek, ještě nezveřejněných.

V muzice mě byl vzorem **Zdeněk Kašpar**, řídící učitel na Vsetíně, vynikající sběratel, osobitý valašský primáš a zpěvák souboru Jasénka a tvůrce nových písní. Jeho muzika, kterou vycepoval k dokonalosti a intonační preciznosti, byla pro mne zjevením. I jeho charakteristický zpěv a drobné valašské cifry mě fascinovaly. Vycházel z důvěrného poznání hry starých valašských muzikantů. O tom jsme se sami, později, přesvědčili v Neratově. U osmdesátiletého houslisty Josefa Baránka, který nám zahrál podobným způsobem.

A v Praze, v Ledeburské zahradě, jsem bez dechu naslouchal jejich nezapomenutelným Švercovským (pašeráckým), což byla vlastně nová tvorba Zdeňkova, ale mistrovsky zvládnutá ve valašském duchu. Bylo to snad nejlepší valašské, muzikantsko - zpěvné pásmo, které jsem za svého života slyšel.

Na ŠURCE jsem si vybral oddělení drobného uměleckého průmyslu, kde byl mým profesorem vzácný člověk, prof. **Karel Langer**, výtvarník, významná osobnost valašské kultury a jeden ze zakladatelů přírodního skanzenu v Rožnově pod Radhoštěm. Patřil k mým největším vzorům. „Starý“, jak jsme mu říkali, měl na můj celoživotní vztah k lidovému umění zásadní vliv a jsem mu za mnoho vděčen. I v přístupu k lidem, k práci a hlavně - k životu. „Júro, já vím, že se budeš věnovat *nejvíc* muzice,“ říkával a neměl mi to za zlé. Vážil si každé činnosti, která se dělá se zaujetím a láskou. Dovedl nás prokouknout. Usiloval o pravdu a poctivost v kumštu. Měl nás rád a my jeho.

V té době jsem nalákal do Vlajky Mládí, kromě Tondy Pelce a Pepíka Ráčka, mnoho dalších spolužáků ze ŠURKY. Mnozí z nich vyrostli ve významné kumštýřské osobnosti. Za všechny jmenujme Miloše Vlčka, známého sochaře - v souboru zvaného Máňa. Vtipného, osobitého a oblíbeného souborového nadšence, jehož vynikající dřevěné plastiky se staly legendárními. Nebo vynikajícího scénografa brněnských divadel - temperamentního primáše Karla Zmrzlého. Ale výčet významných ŠURÁKŮ v souboru by byl, samozřejmě, mnohem delší.

Na prázdninovou praxi 1954 mě pan profesor poslal do n. p. Lipta v Liptálu u Vsetína. Vyráběli tam dřevěné, většinou soustružené hračky. Ale mělo to ještě jiný důvod. Místní valašský soubor, který vedli manželé Váňovi, neměl tehdy pro svá letní vystoupení zajištěného skvělého cimbalistu **Janka Rokytu** - pozdějšího zakladatele cimbalové muziky Technik, vynikajícího upravovatele a dnešního redaktora Čs. rozhlasu v Ostravě. A tak by se zabily dvě mouchy jednou ranou. Absolvoval bych praxi a ještě vypomohl místnímu souboru, jako cimbalista.

Dopadlo to jinak. Janek se přece jen objevil, já se s ním seznámil a hráli jsme na vystoupeních oba. A já, po dlouhých letech od našeho letního harcování se souborem Lipta, s obdivem pravidelně sleduji jeho nedělní folklorní notování v Ostravském rozhlase, kde zaznívají nejen jeho geniální úpravy pro muziku Technik a přední valašské interprety, ale také jeho jímavé průvodní slovo.

Při poslechu řady dalších valašských muzik je mi zřejmé, že mnohé jejich úpravy Janek silně ovlivnil. Měl, téměř nevyčerpatelnou, zásobu valašských písní u své tety, zpěvačky a pamětnice, paní Kutějové z Jasenné, která ty nejpěknější schovávala pro něj a nerozdávala je jen tak cizím. Samozřejmě ani nám, když jsme ji, asi v r. 1955, navštívili. Ale dala nám několik cenných a potřebných rad, ohledně valašské výslovnosti.

Zpět do Liptálu. Jako pravý cyklistický blázen měl jsem sebou svého favorita, abych mohl být po večerech ve Vsetíně na zkouškách jasénecké muziky a zde poslouchat cifry Zdeňka Kašpara. Tak jsem se jedné červencové neděle vypravil na kole do Študlova, zavzpomínat na minulý rok. A při cestě okolo študlovské školy mi bleskl hlavou nápad. Co kdybych se zeptal, jestli by náš druhý souborový letní výzkum nemohl mít svou základnu tady - ve študlovské škole. Nepochodil jsem. Ale mohli bychom prý být na bývalých sokolských chatách na Požáru, což byl zalesněný vrch nad Študlovem na moravsko - slovenské hranici, asi 600 m / n. m. Pokud nám nevadí ten kopec. Řekl jsem, že nevadí a bylo dohodnuto. Přijeli jsme, v počtu asi pětadvaceti, hned následující měsíc.

„Požár“ se stal, na řadu let, pro ty, co tam opakovaně jezdili, legendou. A dopomohl k tomu vlastně můj náhodný výlet na kole.

(Teď přeskočím pár desítek let, do roku 2008)

Při slavnostním koncertu Javorníčku, k jeho padesátiletému výročí, kde vystupovaly asi dvě stovky krásných dětí, zapálených pro folklor, řekl o přestávce ve vestibulu Jaryn Nečas na mou adresu ostatním: „To je ten člověk, který to všechno *zavinil*.“

Z počátku se mi to zdálo přehnané. Jak to? Nevedl jsem nikdy Javorníček, a na jeho založení jsem se podílel jen málo. Největší zásluhu, na jeho rozvoji, mají Čápovi. A přece na tom, kousek pravdy, bylo. Nebýt toho, že jsem inicioval a uskutečnil první *systematický* sběr na Požáru, nebyl by ani *folklorní soubor* Vlajka Mládí. Nebyl by ani, dnes dvousetčlenný Javorníček, který byl námi, o čtyři roky později, založen jako Vlajčka. A jehož počet členů se, za ta léta, vyšplhal k tisícům.

Následné založení Vlajčky - Javorníčku tímto souborem bylo bezesporu jedním z jeho nejšťastnějších počinů. A já tehdy opravdu netušil, co to vzácného tehdy vzniklo a kolik stovek mladých lidí spojí, v budoucích šedesáti letech, svůj život s folklorem v Javorníku a v Javorníčku.

Takže - v srpnu **r. 1954**, jsme vytáhli na Požár vše, co jsme potřebovali k týdennímu pobytu, včetně hudebních nástrojů, cimbálu a krojů. Přízemí největší sokolské chaty sloužilo jako kuchyň, ve které kraloval Pepík Čáp.

Na půdě na seně spali kluci, děvčata ve vedlejší chatě. Louka před chatami sloužila pro taneční rozcvičky. Každý den se vypravila do Študlova pro zásoby chleba a konve s mlékem zásobovací skupina a vyvlekla je strmým úvozem na chaty.

Tou hlavní náplní naší činnosti byly návštěvy valašských zpěváků v okolních vesnicích. Utvořily se asi čtyři skupinky složené z jednoho muzikanta, který zapisoval noty a z dvou, tří dalších, kteří zapisovali texty, případně obkreslovali krojové součástky. Do vzdálenějších míst se někdy jelo i vlakem.

Často zůstali sběratelé u zpěváků přes noc na půdě, na seně, a potom druhý den pokračovali do dalších vesnic. Ale většinou se večer vraceli. Měli vždycky jakýsi cestovní plán, který jsem jim připravil. A doporučení, co mají zjišťovat a pečlivě zapisovat. Ne vždy se jim podařilo všechno dodržet.

Magnetofon jsme nevlastnili. Ani jsme neměli mezi sebou zkušené fotografy. Dodnes toho lituji.

Na tom prvním „Požáru“ (**1954**) jsme navštívili jihovalašské vesnice, jen do okruhu přibližně dvaceti kilometrů. Valašská Polanka, Lidečko, Francova Lhota, Nedašova Lhota, Nedašov, Návojná, Brumov, Bylnice, Vlachovice, Tichov, Vysoké Pole a další.

Nešli jsme najisto. Napřed jsme se náhodně zeptali, zda ve vesnici jsou ještě pamětníci a pak hodně záleželo na tom, jestli si získáme jejich důvěru. A ve většině případů se nám to dařilo. Byli jsme mladí. A to nadšení z nás sálalo, na sto honů.

Mimořádně milým přístupem ke staříčkům a stařenkám „tetičkám a strýčkům“ vynikala „duše“ souboru **Fanyňka Buryanová**, Perglová (Juřicová). První manželka Vladimíra Buryana. Vždycky jsem obdivoval její milý a citlivý přístup, zejména ke starým lidem, kteří ji, od prvního pohledu, měli rádi. Počáteční nedůvěra byla, díky jí, brzo prolomena.

Tak se navazovala dlouholetá přátelství s valašskými zpěváky. I když byly všechny písničky už zazpívané. Za tetičkou Hančákovou, do její chaloupky v Lužné, jezdila Fanyňka ještě asi deset let.

Její manžel, **Vladimír Buryan**, přišel do souboru kolem roku 1952. Brzo po svém příchodu se stal organizačním vedoucím, který dal souboru ty správné základy. Za jeho vedení byla v souboru prohibice, a to taková, jaká by se dnešním mladým asi nelíbila. Také se důsledně dbalo na to, aby mezi chlupci a děvčaty panovaly čisté vztahy.

Měl mnoho, na tehdejší dobu, objevených nápadů. Například - založení semináře lidových tanců pro dospělé, který fungoval asi tři roky a jehož prostřednictvím přišlo do souboru mnoho nových členů.

Odtud byl už jen krůček k nápadu založit dětský soubor Vlajčečka, o který začal, od jeho počátku v roce 1958, pečovat Pepa Čáp s jeho pozdější manželkou Majkou, rozenou Červinkovou. V té době bylo možno spočítat dětské soubory u folklorních souborů na prstech jedné ruky. O Vlajčece se ještě zmíním dále.

Ale zpět k Buryanovi. Na konci svého působení ve Vlajce mládí uskutečnil na jižním Valašsku v letech 1957-58, natáčení písní na magnetofon Smaragd. Byl jen do sítě a vážil asi dvacet kilogramů. Měl řemeny na záda. Do těch kotárů se vždycky pořádně pronesl. Někdy i proto, aby se nahoře zjistilo, že tam není elektřina. Ale díky jemu a Vladimírovi máme několik desítek unikátních zvukových záznamů valašských zpěváků.

Vladimír se posléze začal věnovat oblasti společenského tance, která mu zřejmě byla nejbližší. Založil nejprve soubor společenských tanců s názvem Brdětan (Brněnská děcka tancují). V předtančcích uplatňoval novátorsky lidové taneční prvky, které poznal u nás. A měl s tím nevídané úspěchy v soutěžích. Později založil, Brňanům známý, taneční klub Starlet. Ve vyšším věku se stal uznávaným mezinárodním rozhodčím soutěží společenských tanců.

A po buryanovské odbočce budeme znovu sledovat naše sběratelské zážitky na Valašsku.

Františka Vypušťáková se, bez nadsázky, stala naší „valašskou mámou.“ Když někdy sběratelé přijeli pozdě večer do Študlova a nechtěli jít v noci tmavým lesem na Požár, nechávala je přespat ve stodole na seně. A ráno jim chystávala snídaně.

Ostatně - chléb a mléko nás mnohdy čekaly i v jiných vesnicích. Skoro vždy jsme se setkávali s milými a ochotnými Valachy, kterým nevadilo, že jejich písně budou zpívat „Brňáci.“ Brzy mnohé z nás, zejména ve Študlově, znali místní obyvatelé i jmény.

Takže - večer, který jsme uspořádali na závěr pobytu, v zaplněné študlovské hospodě, v krojích, s naší muzikou a tanečníky, měl téměř rodinný charakter. „Kde ste vzali ty pěkné starodávné písničky?“ A my na to: „Také u Vás, ve Študlově“.

V tomto roce už byl úlovek podstatně větší. Kolem dvou stovek záznamů. Nebyly pochopitelně všechny ze „zlatého valašského fondu“. Ale už jen to, že jsme našli svým plošným sběrem některé zpěváky vysokého věku, se kterými se předchozí sběratelé, v minulém století (Polášek, Janáček, Bartoš) a asi dva roky před námi ČSAV Brno - (Nečas, Gregor a d.) minuli, přišli jsme vlastně „za minutu dvanáct“.

Přesto, že naše výzkumy neměly vědecké atributy a byly prováděny živelně, amatérsky, měly svůj značný význam. Ten spočíval v tom, že jsme, na poslední chvíli, zachránili písně, které by navždy zmizely s jejich nositeli.

A jednalo se o písně a tance neozpívané, které mezi valašskými krůžky té doby nebyly běžné. Potom tyto písně a tance znovu ožily a zazněly v programu tehdejší Vlajky mládí, a dnešního Javorníku, doma i ve světě. Naše sběry v terénu se také staly jakýmsi oprávněním pro nás, rodilé „Brňáky“, že se můžeme věnovat lidové kultuře ze vzdáleného Valašska.

První systematický sběr **Požár 1954** tedy skončil a my se doma pustili do třídění zápisů. Nacyklostylovali jsme si jednotné formuláře, na které jsme potom vše načisto přepisovali. Ty jsou dnes zažloutlé a málem se rozpadají. Ale o tom později.

Všechny následující „Požáry“ měly v podstatě stejný rámec a scénář, s tím rozdílem, že: V roce **1955** jsme zkoumali trochu severněji, v Lužné u Vsetína, kde jsme zapsali od sourozeneckého páru Rozálie Mišunová, Hančáková - Josef Filgás, náš nejhodnotnější taneční úlovek Luženskou točenou, kterou, do té doby, téměř nikdo neznal. Tanečníku Pepíku Ráčkovi (v souboru zvanému Čola), se ji podařilo napodobit a podle sourozenců Filgásových, k nerozeznání, autenticky zatančit. Jeho podání Luženské točené označila prof. Zdena Jelínková za nejvýstižnější a natočila v roce 1956 s ním a Libou Juračkovou, jeden z prvních instruktážních filmů Ústavu pro etnografii a folkloristiku ČSAV v Brně - LUŽENSKÁ TOČENÁ. Provází ho její odborný komentář.

Byl natáčen na Výstavišti „U rybníčka“ systémem postsynchronů, takže muzikantský doprovod není technicky dokonalý. Záznam je převedený na DVD. Doporučil bych jej, přes technické nedostatky, zhlédnout i některým valašským souborům, které dnes, neznajíce taneční projev sourozenců Filgásových, tančí Luženskou po svém - úplně jinak. (To je ale troufalé prohlášení od Brňáka! Vidíte, Valaši?)

Navštívili jsme také přílehlý Neratov, Ublo a Jasennou. V Prlově nám tetička Vařáková zatančila variantu Luženské točené, kterou jsme nazvali „Prlovskou.“ Schovávala se před námi na půdě. (Nakonec jsme ji objevili ve chlévě.) Ale potom nám, v gumových holínkách, tuto rázovitou variantu, přece jen zatančila. „Tož tak. A máte to.“

V roce **1956** jsme rozšířili, po domluvě s ČSAV Brno, náš sběratelský okruh na Fryštácko a Vizovsko. Tehdy jela s námi prof. Zdenka Jelínková a výsledky byly předány ČSAV.

V téměř roce jsme si zajeli, v zasněžené zimě, znovu na jižní Valašsko. Sami s Olinkou. Tím skončila má první etapa sběrů na jižním Valašsku, Vizovsku a Fryštácku. Ještě jednou jsem byl na sběru, v oblasti Červeného Kameňa, ale o tom dále (v roce 1961).

Po mé maturitě na ŠUR v roce 1956, jsme se s Olinkou vzali.

15. září se to zamodralo a zabělalo desítkami valašských krojů, jak na radnici, tak i v kostele na Petrově. Mezi řadou konvenčních gratulací se objevily i ty vtipné - od Valachů, které dokládají jejich milé, skoro rodinné vztahy, k nám oběma.

Jak Vám to dvěma pěkně svědčí

Olinka je menší, Juříček je větší

Olince všecko, Juříčkovi nic

šak dostal Olinku, co by chtěl víc.

Vaša tetička Vypušťáková ze Študlova.

Moji milí

Tož dyž už ste sa rozhodli stúpiť do stavu manželského tož Vám obũm, já a můj starý vinšujeme štěstí a Božího požehnání a tolej dětí, aby to byli ogaři, co byste z nich zestavili fotbalovou jednotku. Budu sa modlit', aby sa vám tá svad'ba vydařila. Nech sa Vám pod husami stoly nepolámajũ a gořalenky abyste měli tolik, coby tékla až do Lužné. Mějte sa rádi aspoň 14 dní, aby Vám náčiní vydržalo do výplaty, cobyste si mohli kupit nové, ale radila bych Vám, kupte si rači gumové.

A tož hodně ve svad'bu jezte a pĩjte a na mně si vzpomeňte. Tož, v lásce a ve zdraví, pomáhej Vám Pánbũ.

To všecko Vám přeje ***tetička a strýček Hančákovi z Lužné***

Od našeho Závodního výboru jsme dostali, jako svatební dar, čtrnáctidenní rekreaci v Mariánských Lázních. Byli zde s námi i Čápovi, Pepek a Majka, pozdější vedoucí Vlajčky - Javorníčku, kteří měli svatbu hned po nás. Gumové náčiní jsme si nepořídili. Zato jsem, hned v roce 1956, nastoupil vojenskou základní službu. Ale o tom později.

Požár“ v letech **1957-58**. To jsem byl na vojně a nezúčastnil jsem se. Vedl to tehdy Vladimír Buryan s magnetofonem. Jak jsem už vzpomněl.

Oblibu si získávala častá pracovní soustředění v Naloučanech. Do těch dřevěných chat jsme jezdili i v zimě, jak bylo volných pár dnů. Tam jsme nacvičovali nové věci do programu. Zachovala se fotografie muziky, která, v mrazu, nacvičuje venku, na terase společenské chaty. Primáš má na hlavě kulich a klapky na uších. Zlé jazyky tvrdily, že je to proto, aby neslyšel jak doprovod hraje falešně.

Ale v roce 1956 už cimbálka hrála docela slušně. Primoval Tonda Pelc, pozdější primáš Moravské cimbálové muziky.

Na Ústředním kole STM 1956, v Ostravě, jsme získali 1. místo v kategorii malých lidových muzik. Začali jsme natáčet do brněnského rozhlasu. Samozřejmě, už „naše“ valašské písničky.

Zmíněný redaktor rozhlasu, Tonda Jančík, se mnou absolvoval na Beethovence, po každém natáčení, tzv. „trestné poslechy,“ při kterých mě hodně naučil. Takže jsme vybrali to nejlepší a už nás bylo možné slyšet i v rádiu.

Nebylo snadné natáčet s přísným hudebním režisérem panem Billem. Když jsme se dozvěděli, že má tento varhaník, s absolutním sluchem, službu, chtěli jsme zůstat doma.

Doposud se **Olinka Juračková – Tesauerová** v mém vyprávění objevovala jen v souvislostech se souborem. Chci teď povědět něco bližšího o ní a její rodině tak, jak jsem to pověděl na začátku o rodině naší.

Narodila se v Brně v říjnu 1933 rodičům Františce Pařízkové z Osik a Antonínu Juračkovi z Černovic na Kunštátsku. Olinka vystudovala Základní obchodní školu v Brně - nižší stupeň. Byla zaměstnaná jako korespondentka ve slévárně a do Domácích potřeb přešla v roce 1953. Zde pracovala v oddělení Ekonomiky práce. Pro výkon vyššího zařazení v Domácích potřebách si doplnila potřebnou maturitu na Ekonomické večerní škole v Brně. Po létech se vypracovala, svým talentem a svědomitostí, na poměrně vysokou funkci vedoucího referenta. Měla na starosti odměňování prodejen v celém kraji a byla oblíbená jejich vedoucími. I když měla nepopulární povinnost, někdy snižovat ohodnocení, a s tím i odměny, nebyla pro ně „soudružka Tesauerová“, ale vždycky **Olinka**. To pro její odborné znalosti i pro její solidnost a spravedlivost. Jen její postoj k sovětské okupaci a následné vystoupení ze strany jí zabránilo v dosažení dalšího služebního postupu.

Byla typem čínorodého organizátora, nejen v souboru, ale i v rodině. Byla pečlivou, starostlivou a milující manželkou a maminkou. Výbornou hospodyní a kuchařkou. Její drobné vánoční cukroví milovala celá rodina. Od rodičů se naučila šít, takže dovedla ušít a uplést téměř všechno, co rodina potřebovala. Doma dobře hospodařila, ale sama byla nenáročná. Ale, ve výdajích pro druhé, dovedla být velkorysá.

Začátkem sedmdesátých let měla obzvlášť hektické období. Kromě zaměstnání, rodiny a souboru, kde nejen nacvičovala, tančila, zpívala, tvořila nová programová čísla a vedla sbor, studovala zmíněnou večerní školu a připravovala se na maturitu, kterou, při dvou dětech, úspěšně složila v roce 1965. V péči o děti byla, i v té době, příkladná. Zejména s Janou to neměla lehké. Asi rok jí musela dennodenně napravovat bolestivým cvičením ortopedický defekt na nožičkách.

To byl jen malý portrét Olinky ze začátků našeho společného života.

Hned po svatbě, ještě před válkou, jsme spolu vytvořili pásmo Obracany - Luženská točená, se kterým soubor v roce 1957 získal stříbrnou medaili v Ústředním kole STM. A to v nových, krásných, luženských krojích, které jsme si nechali vyrobit podle staré, historické fotografie. (Ženské kroje: sukně s modročerveným kanafasem, červená kordulka, černé shrnovačky s bílými papučkami a bílý šátek.) Zdá se mi, že v současném spektru valašských krojů, jsou tyto naše, luženské, ojedinělé.

Nastoupil jsem, v říjnu 1956, k protiletadlovcům do Žižkových kasáren v Olomouci. Ve skladu jsem objevil zánovní maďarský cimbál a hrával na něj. To se nějak doneslo veliteli tehdejšího olomouckého vojenského souboru Jánošík (dnešního Ondráše) a pozvali mě na jejich vystoupení, kde jsem, bez zkoušky, zahrál s nimi. Šlo mně to.

Chtěli mě vyreklamovat a převést ke svému útvaru, ale náš velitel si uvědomil, že bych mohl v „kulturně politické práci“ něco udělat pro **jeho** útvar a nepustil mně. Zůstal jsem tedy u protiletadlovců v Žižkových kasárnách, kde jsem založil malou cimbálovou muziku a nazval ji **Javorník**.

Toto jméno souboru se tenkrát poprvé objevilo v mém životě a v r. 1969 jsem tak, jak už víme, přejmenoval i Vlajku Mládí.

V Olomouci jsem vojákoval asi třičtvrtě roku a potom nás přesunuli do Košic. A tam se také, v roce 1957-58, plně rozvinula činnost mé vojenské muzičky. Ve vojenské krejčovně nám ušili cosi, co se podobalo valašským krojům. Objevil jsem mezi nováčky absolventa

konzervatoře - houslistu Rubena Žurka. Začali jsme vystupovat a slovenští diváci nás brali. Valašské písně, v nadšeném podání pětičlenné zpívající muziky, byly po ně, zvyklé na komerční cikánské kapely, přece jen cosi nového.

Při jednom našem účinkování, na slavnosti v Levoči, potkali jsme se s výborným, východoslovenským, tanečním souborem Čarnica, který neměl dobrou muziku. Jeho choreografovi, bývalému tanečníku z Lúčnice, Jožovi Karáskovi jsme se zalíbili a navrhl nám, „v rámci družby s civilním sektorem“, trvalou spolupráci. Náčelník to schválil a od té doby jsme jezdili s Čarnicou po vlastech slovenských i moravských.

Setkal jsem se tak i s mojí Vlajkou Mládí ve Strážnici a také na Ústředním kole STM v Bratislavě v r. 1958. Zde muzika Vlajky Mládí, v kategorii malých muzik zvítězila. Primoval ji tehdy Jiří Švajda - taktéž konzervatorista.

A můj vojenský Javorník byl druhý, hned za Vlajkou! Čarnica, které jsme hráli, zvítězila rovněž.

Členové Čarnice si vždy, v závěru vysilující zkoušky, v košickém Pionýrském domě, vynutili na přísném Jožovi „Kostelíčka“ (jak říkali zpěvnému pásmu naší hudecké muziky „Z polanského kostelíčka“). Tím jsme pokaždé jejich zkoušku ukončili, za nadšeného skandování tanečníků. Také jsme, s muzičkou, vystupovali ve Východné, ve velkém, asi padesátičlenném, orchestru lidových nástrojů, ve skladbě s goralskou tematikou od Tonkoviče,

Pro Čarnicu jsem napsal svou, vůbec první, partituru: „Parobčenie.“ Byla to má první a jediná partitura za honorář. Potom už všechny, samozřejmě, zadarmo.

Vojenská cimbálka Javorník hrála v Košicích ve složení: Ruben Žurek prim, Vlád'a Bajer C klarinet, Radek Golas kontry a zpěv, Franta Peška kontry a Olda Rezáč basu. Já jsem, kromě cimbálu, hrával kontry, při zpěvných hudeckých.

Prezenční služba, v roce 1958, skončila a já se vrátil k Olince do Brna. Mezitím na vojnu odešel primáš Vlajky Mládí Tonda Pelc a tak muzika byla nějakou dobu bez primáše. V té době Olinka vytvářela sbory a capela. „Svatební z Tichova“ a „Jedú kupci.“

Při družbě se souborem Úsvit, z Českých Budějovic se objevil houslista Jindra Hovorka, který studoval brněnskou konzervatoř. Trochu jsme mu přilepšili finančně ke studiu a angažovali jsme ho. U nás se seznámil, poprvé, s cimbálkou a moravským folklórem.

Nastoupil jsem znova do aranžovny Domácích potřeb, jako výtvarník. Dali mně na starost návrhy pro výkladní skříně na Kobližné (U Vichra). Současně se mnou tam přišli i mí kolegové z Vlajky mládí a ze studií - primáš Tonda Pelc a tanečník Pepík Ráček.

Mým rádcem, v začátcích mé reklamní činnosti, byl **Josef Vašíček**, výborný grafik. Od něj jsem se naučil pracovat na tvůrčích věcech tak dlouho, až jsem s nimi byl pokud možno co nejvíce spokojen.

Říkával: „Zkritizuj si svou práci nemilosrdně sám, nebo ti ji, daleko hůř, zkritizují jiní...“ Zapamatoval jsem si to i v budoucnu. Hodně mých návrhů a hudebních úprav putovalo často do koše.

Začátkem roku 1958 se uskutečnil návrh na založení dětského souboru „**Vlaječka**“. Jeho vedoucím se stal **Pepa Čáp**. Vzhledem ke své skautské praxi, měl k této činnosti nejlepší předpoklady. Byl starostlivým i přísným tatínkem dětem ve „Vlaječce“ a byla s ním legrace. Na soustředěních ve Val. Klobúkách a později i v oblíbené Žirovnici si získával jejich lásku také svým kuchařským uměním.

Vlaječka se vypravovala často po našich stopách na Valašsko, do míst, kde jsme s Vlajkou Mládí sbírali. Brzy se Vlaječka zúčastnila celostátní soutěže dětských folklorních souborů, kde získala první cenu za taneční obrázek „Tetka“. (Buryan, Vavřín).

Takže o Vlaječku začal být mezi rodiči brněnských dětí velký zájem. Na členství v ní se málem stály fronty, jak, tenkrát, na banány. A je tomu tak dodnes.

Po příchodu z vojny jsem se seznámil s cimbalistkou BROLNu paní Helenkou Červenkovou, u které jsem bral hodiny na cimbál. Necelý rok. Potom mě úkoly v souboru nedovolily pokračovat. Škoda, mohl jsem být dnes lépe technicky vybavený.

Muzika začala nacvičovat pod novým primášem, Jindrou Hovorkou. V roce 1959 jsme se s ním zúčastnili Strážnické soutěže muzik. Výdaje na cestu se hradily jen do třetího místa. Riskli jsme to, odjeli do Strážnice a den před soutěží se tam vyspali kdesi na seně. Zahráli jsme a byli jsme druží. „Kde jste sehnali tak dobrého primáše?“ žasli ve strážnické porotě.

V tomto roce získal soubor ocenění Ministerstva školství a kultury a byl, následně, poslán na studentský festival do Toulouse. Byl to náš první zahraniční zájezd. V Brně se vzdmula vlna zájmu. A tak jsem byl, poprvé, vyzván k napsání článků do novin. Před zájezdem, i po něm. Do Francie jsme jeli vlakem. Neexistovala jakákoliv rezervace, takže jsme se nacpali, v Brně, do obsazených vagonů a v uličkách, s cimbálem a zavazadly jsme to, v noci, „ustáli“ až do Paříže. Tam jsme přesedli do vlaku, který uháněl na jih Francie, na tehdejší dobu závratnou, asi stokilometrovou rychlostí.

V Toulouse jsme měli úspěch, už také proto, že, v době železné opony, jsme byli jedním z prvních souborů z „druhé strany.“ A i my jsme poprvé poznali, že lidé v „kapitalismu“ nejsou o nic horší než my. Byli k nám hodní a milí. A my jim to opláceli. Vznikla tam první přátelství se zahraničními studenty.

Proběhlo tam také jedno z prvních zahraničních „kufrování.“ To, když skupinka děcek šla někam na býčí zápasy, v noci ztratila směr a bloudila až do rána. Od té doby se, při obdobných „kufrovacích“ situacích, na otázku „Kde jsou děcka?“, odpovídalo: „TOULOUSE...!“

Na zpáteční cestě, kde jsme měli chvíli času na prohlídku Paříže, si toto „kufrování“ zopakovala tanečnice Z. N. Na Slavkovském nádraží jsme, na ni, hodinu čekali. Sedla asi na jiné metro. Nervozita dosáhla takového stupně, že když se, konečně, pět minut před odjezdem vlaku, objevila, domluvil jí A. S. „ručně.“ Po té velké starosti o ni to byl projev úlevy, že se mu jeho kamarádka vrátila. Dnes někde zůstat, to by velký problém nebyl. Ale tehdy...?

Také jsme se, v tomto roce, poprvé objevili v televizi. V pořadu „Pohlednice z Brna.“ Vysílal se tehdy přímo, z právě dostavěného avantgardního pavilonu „Z.“ Tam jsem měl svůj první televizní rozhovor, a to v přímém přenosu.

Celkově začala být folklórní Vlajka Mládí v kurzu. Poroty oceňovaly nový přístup k autentickému materiálu, který jsme vždy respektovali a zároveň se snažili o jeho nenásilné jevištní zpracování. Přitom jsme šli do všeho s nadšením, a s prožitkem. Což bylo typickým rysem Vlajky Mládí. A je v Javorníku dodnes. A bude, doufám, i v budoucnu.

Rok 1960, byl rokem nacvičování na Spartakiádu, ve které jsme účinkovali, v ojedinelé folklórní skladbě „Píseň rodné země.“ Chtěli jsme postavit co nejvíce párů a tak tancovali i někteří muzikanti. Já jsem tancoval, samozřejmě, s Olinkou. Dovedu si představit, jak musela trpět. Byl na mě asi pohled! Přesto jsem zvládl krajskou Spartakiádu. Ale před tou celostátní, v Praze, jsem onemocněl. Pomlouvači říkali, že určitě *schválně*!!

Zůstal jsem v Brně a poslouchal reportáž v rozhlase: „A tady máme děvčata ve světle modrých kordulkách, které také nastupují na Píseň rodné země. Odkud jste děvčata?“ „My jsme z Brna, z Vlajky Mládí.“ Část skladby Královničky (Vyletěl sokol) se nám tak zalíbila, že jsme ji zpracovali pro jeviště do svého programu. Souběžně nám Zdena Jelínková doporučila, abychom si přibrali k Valašsku i Moravské Kopanice. Upravili jsme s Olinkou Obtáčanou - Hrozenskou.

A aby toho nebylo málo, vytvořili jsme s Olinkou „Probuzenou půdu,“ jakýsi taneční „megaobraz“ znázorňující meliorace!! Partituru, kterou jsem napsal, ještě mám. Je tlustá asi centimetr. Bylo to v rámci nesmyslně prosazovaného požadavku na „novou, *angažovanou tvorbu*. Některé části, jako tanec děvčat, se povedly. Jinak to byl, samozřejmě, naivní omyl.

Název „Probuzená půda“ vymyslel můj tatínek, Gustík. Byl v souboru všelijak „upravován“ na: *Prouzená* půda, Probuzené *pudy* a p.

Všechna tato nová čísla jsme uplatnili na premiéře 1960, k desátému výročí souboru ve Starém divadle (dnešním Mahenově).

Na zahájení tohoto představení jsem měl doprovázet úvodní sbor na klavír, který byl dole, v orchestřišti. Sešikoval jsem sbor na podiu a letěl dolů. Ale dvířka do orchestřiště byla zavřená! Technika už vytáhla oponu a já začal teprve shánět klíč. Soubor jenom němě čekal a zíral, potom oponu zase zatáhli a já konečně klíč sehnal.

Divadelní dekorace na pozadí, z velkých panelů, byla také mým „dílem,“ které jsem vyrobil v aranžovně. Pro všechny to bylo velké vypětí, které se později podepsalo na neblahém konci letního, zahraničního zájezdu.

Po červnové Spartakiádě všechno směřovalo k tomuto druhému zahraničnímu zájezdu, na Mezinárodní folklorní festival v Nice. Vypůjčili jsme si kopanické kroje, dopracovali kopanická pásma a v srpnu autobusem odjeli. Jela s námi i Zdenka Jelínková jako doprovod od ÚDLT.

Naše první zastávka byla v Marseille. Všichni, hladoví po cestě, čekali na dobrou večeři. Dodnes vidím na talíři slanečka, který na nás smutně koukal svým skleněným okem. Olinka, která neměla ráda ryby, zůstala hladem. Byla už tehdy ve třetím měsíci - čekali jsme Janu. Když se nás, ve svých šesti letech, ptala, jestli byla někdy u moře, říkala jí Olinka: „To víš, že jsi byla, ale nemůžeš si na to pamatovat.“

Návštěva Chateau d' If, vězení hraběte Monte Christa, byla druhý den jakousi náplastí. Z Marseille to bylo už jen kousek, do Nice. Do města kouzelných pláží a pobřežních, luxusních hotelů, ve stínu palem.

Většina z nás viděla moře poprvé. Tak nebylo divu, že jsme se do něj hned vrhli. I když zrovna, v tom místě, nebyla poblíž sladká voda na opláchnutí. Koukali jsme potom, co s námi na sedadlech autobusu udělala ta sůl...

V Nice nastal kolotoč průvodů, v krojích, ve čtyřicetistupňovém vedru. Muzika to, v průvodech, neměla lehké. Naše housličky marně bojovaly s tureckými bubny a vřískotem jejich šalmajů, které jsme měli vždy v zádech. Průvod byl totiž seřazen abecedně: Tchecoslovaquie, Türkei. Ubytovnou byl podezřelý hotýlek, který sloužil původně asi jiným účelům. Vystoupení na festivalu bývala převážně v noci a končila v ranních hodinách, jak je ve Francii běžné. Tancovali jsme také na střeše paláce festivalového kina v Cannes, kde jsme zažili svůj první raut se šampaňským. Však si to kluci, za ten „tropický“ odzemek, zasloužili.

Jednou chytl Jindru Hovorku jakýsi magnát a chtěl, aby mu v nějakém baru zahrál Montyho čardáš. Jindra si dal podmínku, že s cimbálem. Hodili nás do Citroenu a jeli jsme. Nikdy jsme to spolu nehráli, ale dopadlo to mimořádně dobře. S aplausem. A tak jsem „Monťáka“ hrál, poprvé v životě, v baru v Nice.

Hrozná byla, v tom vedru, žízeň na průvodech. Cesta okolo kavárniček s vychlazenou Colou byla pro nás utrpením. Neměli jsme totiž ani frank.

Krásné zpáteční putování, přes Monte Carlo, Benátky a Janov, bylo, bohužel, poznamenáno značnou únavou a z ní vyplývající „ponorkovou nemocí.“ Po příjezdu domů, Hovorka vystoupil ze souboru. Asi byl znechucen naší „novou tvorbou.“ S ním odešli i někteří další muzikanti. Konec konců, Jindra Hovorka byl výraznou muzikantskou osobností, a byl předurčený k tomu, aby žil vlastním hudebním životem a po svém, což se nakonec potvrdilo. Nejen založením výborné Muziky Hynka Bíma, ale později i jeho kariérou v BERO a BROLNu. Co se mělo stát, stalo se. Jistě, pro obě strany, ku prospěchu věci.

Jako muzikanti jsme zůstali i nadále kamarádi. Neboť, v době jeho pozdější popularity, při otázce novinářů: „Kde, jako Jihočech, přišel k cimbálce...“, nezapomněl zdůraznit, že u nás, *ve Vlajce mládí*.

Rozepsal jsem se o tomto zájezdu trochu obsírněji, než budu psát o jiných. Je to z toho důvodu, že byl jakýsi zlomový. Přinesl však, později, změny k lepšímu, hlavně v oblasti vzájemných vztahů.

Soubor nebyl dlouho bez muziky. Na primáše se vypracoval, svou pílí a cílevědomostí, spolehlivý **Ruda Sídl**, tehdy student Vysoké školy elektrotechnické, který hrál do té doby druhé housle. S novými muzikanty umožnil tanečnímu souboru opět vystupovat. Stal se, v sedmdesátých letech, organizačním vedoucím souboru a já s ním intenzivně dvacet let spolupracoval. Byl mi spolehlivou oporou. Měli jsme oba stejné přístupy k souborovým problémům a ve shodě je spolu řešili. Vynikal také společensky. Bohužel, naše kamarádské vztahy, začátkem devadesátých let, vlivem třetí osoby, ochladly.

Ale stejně se Rudovo působení, v osmdesátých letech, přičinilo o „zlatou éru“ Javorníku. Také proto, že bylo spojeno s Evropskou cenou. Vzpomínám na něj stále v dobrém.

Do souboru přišel nový tercáš, nadaný muzikant, **Pavel Navrátil** (Pavka). Vytvořili, spolu s Rudou, nevídaně sešranou dvojici. Pavka se později stal jedním z našich primášů. Rád jsem mu svěřoval nahrávání v rozhlase a na desky, protože vynikal vrozenou hudebností, dobrou technikou, spolehlivým rytmem, invencí a emotivním provedením.

Příkladem je nahrávka Študlovských točených a balada od Kuksy Vyletěl fták, z desky Lísteček z javora, kterou, výborně, odprimoval celou.

Muziku *seniorů* primoval až do roku 2011. A stal se vyhledávaným primášem i v jiných brněnských muzikách.

Objevil se také kontráš, **Jura Klíma**, společenský a pohodový muzikant, který zůstal věrný Javorníku až do současnosti. O něm se zmíním podrobněji dále.

Basista **Arnošt Trkan** byl zapáleným etnologem a citlivým upravovatelem lid. písní. Studoval filologii na Filosofické fakultě. Se zájmem studoval naše rukopisné zápisy písní, ačkoliv se sám jejich sběru nezúčastnil a opatřoval je kritickými, odbornými glosami, které mají i po létech platnost. Některé jeho úpravy se hrají v souboru stále.

Muzika byla tedy brzo schopná, díky Rudově pílí, zase hrát. Asi po roce se ustálila sestava: Ruda Sídl - prim, Pavka Navrátil - terc, Jura Stejný - klarinet, - Jura Klíma a Olda Lacina- violové kontry, cimbál já a basa Arnošt Trkan. Stále jsme nacvičovali v Pionýrském domě v Brně - Lužánkách.

Rok 1961 přinesl Olince a mně, dlouho očekávanou událost. Začátkem ledna se nám narodila dcera Jana. Večer byla Olinka ještě na zkoušce a, hodinu po příchodu domů, jsme běželi na tramvaj, která nás dovezla k Nemocnici Milosrdných bratří.

Už v raném věku, jako batole, měla Jana ráda, když jí Olga zpívala. Ale při tklivé písničce „Černé oči jděte spát“ vždycky natahovala moldánky. Což pyšní rodiče kvitovali jako neklamně znamení jejího budoucího, citlivého, hudebního nadání. A skutečně se to potvrdilo, jak uvidíme později.

Když jí bylo půl roku, vzali jsme ji sebou na Požár, kam jsme jeli zase sbírat písničky. Tentokrát na slovenskou stranu, do Červeného Kameňa. Přijel tam za námi i taťka Gustík, samozřejmě s aparátem, a my měli *konečně* fotky se študlovskými zpěváky. S tetičkou Vyušákovou a strýcem Vaňkem.

Já dostal od vojenských pánů povolání na dvouměsíční cvičení záložáků do Jaroměře - Josefova. Byla to stará pevnost, z doby Marie Terezie a Josefa Druhého. Hrozná hygienická podmínka mně pomohla přežít - opět muzika.

Posbíral jsem u útvaru všechny schopné i neschopné muzikanty a zpěváky. Sestavil jsem z nich těleso, zvící malého AÚSu. V orchestru harmoniky, trubky, pozouny, basy a bicí. V repertoáru - „Přes spáleniště“ a podobné skvosty. Samozřejmě, i lidové s cimbálem. A jeli jsme na Celoarmádní přehlídku do Tábora. Dlouho jsem v Brně některé záložáky potkával a ti vzpomínali na mou „dirigentskou kariéru“, díky které si zpřijemnil ty protivné dva měsíce.

V roce 1962 jsme se rozhodli, že si, k Valašsku a Kopanicím, přibereme také Horácko. Vytvořili jsme několik horáckých čísel. Abych se mohl v horácké muzice uplatnit, začal jsem se učit hrát na příčnou flétnu. Bylo to také proto, že jsem chtěl ovládat nějaký melodický nástroj. Vyhledal jsem učitele. Byl jím divadelní flétnista, pan prof. Müller.

System pevně stanovených hodin a zadání mě nutily k pravidelnému cvičení. Ale kde? Většinou doma, v kuchyni. Ale tam se nelíbily Olince zejména ty tříčárkované vysoké tóny, které mě samozřejmě moc nešly. Ani sousedé nebyli nadšení. Na půdě začala fungovat společná prádelna. A tak jsem si vzal, dobrovolně, za úkol, prát prádlo. Zároveň s košem prádla jsem odnesl noty a flétnu a zatímco pračka prala, zuřivě jsem cvičil. V betonové prádelně a v té páře to jaksi lépe znělo, tak jsem si připadal, že už umím. Horší to bylo potom, v bytě.

Nicméně, za půl roku, jsem zahrál i nějakého toho přístupnějšího Bacha a v kapele jsem byl také, v horáckých číslech, flétnista. V té době jsem upravil svou jedinou věc pro flétnu - „Duo s flétnou,“ která se hrála v souboru i po létech. Na desku „Pod sluncem jižní Moravy“ ji natočil brněnský flétnista Vítězslav Drápal.

Začátkem roku 1963 jsme, v bytě na Dvořákově, udělali velké přesuny a adaptace. To všechno byla příprava na další mimino, které mělo přijít někdy v dubnu.

Sotva jsem dokončil poslední úpravy, ještě s rukama od bílé olejové barvy, odjeli jsme s muzikou na zimní úderku ROH na Bílý Kříž. Kromě obvyklé cimbálky jsme, na základě požadavků zotavovny, sestavili jakési „combo“ k tanci - flétna, kytara, basa, bicí. To už s námi hrál na basu talentovaný „univerzál“ **Jiří Rafaj** (Rafik). Basista, kytarista, sportovec, recesista, karikaturista, textař a upravovatel. Byl také jedním z autorů písní na CD „Brněnské hantec“. Složil a nazpíval písničku „Já su ten brněnské synek“ a další.

Na Velikonoce, roku 1963, jsem měl jet na soustředění v Naloučanech. „Oli, nemám raději zůstat doma? Už se ti to blíží“. „Ale jed! Až se za ty dva dny vrátíš, bude určitě ještě všechno v pohodě“. Ale když jsem přijel z Naloučan, čekala mě zpráva, že mám dceru Ivu, která se narodila začátkem dubna 1963.

Když jsme byli nuceni opustit Pionýrský dům, našli jsme útočiště, na krátkou dobu, v Brně – Táboře, na Šelepce. Na Lidické, kam jsme se v roce 1964 přestěhovali, se k nám připojila violončelista Boženka Broclawiková (Klímová), jako první dívka v historii naší muziky. V tomto roce začal upravovat, spolu se mnou, také Ruda Sídl, který měl ve výběru a v úpravách písní šťastnou ruku. Po tříleté odmlce jsme připravili opět natáčení do rozhlasu a poctivě jsme dřeli, do poslední notečky. Zahájili jsme svoji novou etapu rozhlasových natáčení, která potom vrcholila v sedmdesátých a osmdesátých letech.

Léta 1964 - 65 byla přípravou na premiéru k 15. výročí souboru. Od všelijakých „meliorací“ jsme už radikálně upustili. Vrátili jsme se znovu k tomu pravému - k původním valašským, horáckým a kopanickým písním a tancům. Ještě probleskla taneční hříčka nové tvorby – „Klepavá“, znázorňující drbny.

Uspořádal jsem pěveckou soutěž „Písničky při cimbálu“ ve Studentském klubu na Gorkého. Tam se mi přihlásilo asi dvacet zpěváků, které jsem doprovázel na cimbál, případně zpívali s naší muzikou. Účel to splnilo. Objevil jsem tam zpěvačku Janu Jabůrkovou, která potom působila v souboru, vedle naší nejlepší zpěvačky Květy Bártové asi pět let.

V mém zaměstnání převažovala, čím dál víc, grafika. Přidal jsem k ní i technickou fotografii.

S Olinkou jsme vytvořili „Robotnickou“ (veledílo), s drábem, bubnem a cepy. Bylo to trochu moc dramatické a, pro svou délku a náročnost, se to neujalo.

Tehdy také vznikla družba se souborem H. O. Industriewaren Leipzig. Byl to také náš první reciproční zájezd. Jeli jsme tam asi na týden. Ubytovali nás, s Olinkou, v soukromí. Kvůli nezbytné domluvě s našimi domácími jsem byl přinucen vyškrábat ze své paměti

zbytky němčiny. To, co jsem si zapamatoval z protektorátní školy. Počáteční ostych byl značný. Kupodivu, koncem pobytu jsem se *snazil* vykládat německy vtipy a povídat si o politice. Ti se asi v duchu smáli!! Ale rozuměli.

Po příjezdu domů jsme dostali nabídku od skladatele a tehdejšího hudebního redaktora brněnské televize Pavla Blatného na půlhodinový televizní film o souboru, k jeho 15. výročí. V exteriérech na Valašsku. Nabídl mi napsání scénáře. S názvem: „Chodili sme, chodili“. Podle písničky Jardy Smutného.

S režisérem Vanýskem a kameramanem Řehákem, jsme jezdili autem po Valašsku a hledali jsme vhodnou základnu pro štáb a soubor. Nakonec jsme ji našli v chatě na Portáši, na moravsko-slovenské hranici. Natáčení se uskutečnilo v létě roku 1965. Točilo se ve Študlově a v Lužné, na horách, pod širým nebem, v krásné valašské krajině. Počasí nám přálo, takže vznikl, na tehdejší dobu, kdy natáčely soubory hlavně ve studiu, kouzelný půlhodinový film. Několikrát se vysílal, ale potom se, bohužel, záhadně ztratil. Neuspěl při jeho hledání ani náš člen, produkční ČT Brno, Petr Pinkas.

V tomto roce jsme, v prosinci, uskutečnili také premiéru k 15. výročí souboru v brněnské Redutě.

Německému souboru jsme u nás roce 1966, oplatili jejich pohostinství a já s nimi jezdil po vlastech českých, kde vystupovali. Byl to, pro nás pro všechny, pořádný organizační záběh.

V březnu 1966 zemřel můj tatínek Gustík. V nemocnici na Polní uklouzl v noci na chodbě, zlomil si nohu a embolie ukončila jeho život. Kdo nám teď bude dělat souborové fotky?

Čekal nás v tomto roce další reciproční zájezd. Do Londýna. Pozvala nás jistá paní Jolly, původem Češka, která tam vedla jakýsi vlastenecký kroužek, tančící slovenské tance ve „svérázných“ krojích. Jel s námi, jako sponzor, ředitel našeho patronátního podniku Jaroslav Čechman. Plavili jsme se, samozřejmě, přes lamanšský průliv. Cestu po moři jsme zvládli. Horší to bylo s naší angličtinou. Tu měl, bohudík, na starosti perfektní angličtinář, šarmantní a společensky vytříbený houslista, profesor brněnské konzervatoře, Stanislav Tomášek, který působil jako vedoucí odboru školství a kultury na Městském národním výboru. V mnoha různých situacích jsme děkovali osudu, že nám seslal právě jeho. Hlavně v těch ošemetných společenských, kterých tam bylo mnoho a na něž jsme nebyli, v našem socialismu, „trénovaní.“ Standa vše, s jemnou nonšalancí, hravě řešil. Angličané ho zbožňovali. Vystoupení jsme měli hodně, dokonce před Lordem Mayorem, londýnským starostou. Také se nám ztratil ředitel, který si, v londýnské tlačenici, spletl klobouk Drahy Vedrové (Sídlové) a šel za podobným, cizím kloboukem, až zůstal v mraveništi Londýna úplně dezorientovaný a bez znalosti jediného anglického slova. Vyřešila to paní Jolly, ve spolupráci s londýnskými policajty, Bobíky.

Všude, okolo nás, zněla z rádia i v omnibusech, zcela nová muzika, kterou hráli jacísi čtyři kluci. Říkali si Beatles. Hned nás to, s Pavkou, chytlo a zkoušeli jsme, s basou a kytarou, přijít na kloub těm zvláštním písním a jejich originální harmonizaci.

Na zpáteční cestě po moři, chtěla naše Boženka využít situace a nenápadně hodit přes palubu své violončelo, s jehož zvukem byla hrubě nespokojená. Zabránili jsme tomu.

Soubor Ligy Britsko - Československého přátelství přijel v roce 1967 do Brna. Jezdil jsem s nimi po vystoupeních a hrál jim basu v jejich muzice.

V témže roce jsem si udělal kapelnický kurs, který byl zapotřebí k tomu, abychom mohli hrát s kapelou za honorář.(Na blok.) Tehdy začalo mé honorované muzicírování, které mě provázelo až do nedávných dnů. Samozřejmě, má souborová činnost zůstala i nadále, a dodneška, dobrovolná.

První větší účinkování naší cimbálky „na blok“ bylo o veletrzích roku 1967, v brněnském hotelu Grand, v jeho přepychové francouzské jídelně.

V průchodu, na Mečové, otevřeli vinárnu „Pod radničním kolem.“ Šel jsem za vedoucím, panem Kučerou a, po dlouhém rozhovoru, se mi podařilo jej přesvědčit, že tato vinárna je pro cimbálku jako stvořená a že neprohloupí, když nás bude angažovat. Domluvili jsme se a dvakrát týdně jsme tam, v hudecké trojce, hráli. Byla to pro nás „zkouška hlukem“. Od té doby se říkalo divokému a hlučnému prostředí při hraní „*Tady je řev jak U kola.*“

Když jsme, asi po dvou letech, přesídlili na Špilberk, do Hradní vinárny, pokračovaly U Kola další cimbálky a hraje se tam dodnes. A vlastně i díky tomu, že jsem tam, v začátcích, Kučerovi cimbálku doslova *vnutil*. Majitelem je dnes syn Pepka Čápa, Marek.

Do Hradní vinárny, na Špilberku, naši muziku přetáhl Jindra Hovorka, a tam jsme hráli až do roku 2000. V průměru 2x týdně. Stále jsme účinkovali v souboru a cestovali jsme s ním. V tom roce 1967 - do Mannheimu, kde jsme se poznali se sympatickým západním Němcem panem Floeckem, který si nás tak oblíbil, že za námi, v roce 1968, cestoval až do Dijonu, aby nás odvezl - opět do Mannheimu.

Také se už častěji natáčelo do rozhlasu. Ne, že by byli muzikanti natáčením příliš nadšení, ale trval jsem na pravidelných nahrávkách. Ale dnes jsou všichni rádi, že si mohou poslechnout, jak jim to *kdysi* hrálo. Tehdy se natáčelo analogově. Tyto nahrávky jsou, díky Jožkovi Kratochvílovi, převedeny na CD.

To už nastalo období ve společnosti, které bylo předzvěstí „pražského jara“. Vstoupili jsme s mamkou, pod vlivem nadcházejících pozitivních změn, *ó hrůza*, do strany! Byla v nás, a nejen v nás dvou, naděje, že by se totalitní režim mohl změnit k lepšímu. A tak jsme k tomu všichni chtěli přispět a ovlivnit dění ve společnosti svým hlasem a postojem. Byl to jeden z velkých omylů našeho života.

Ano, bylo to naivní, předpokládat, že se vlk změní v beránka. Dnes je mnoho lidí „chytrých“ a označují nás, osmašedesátníky, za přihlouplé naivisty. Často to však byli právě ti „chytrí“, kteří se, po pádu Pražského jara, okamžitě chopili příležitostí a šlapali po všech těch vyloučených, mezi něž jsme se dostali i my. A profitovali z toho. A dnes profitují vesele dál.

Přišel rok 1968. Všude, mezi lidmi, bylo plno naděje, že se konečně něco změní. Tisk psal otevřeně, rehabilitovali se političtí vězni, prezident Novotný skončil. Brežněv se nechal slyšet, že: „ETO VAŠE DĚLO“. Takže jsme všichni žili v jakési euforii ze „šťastných zítřků“. Já jsem se trochu zlobil na svého dobrého přítele, grafika Josefa Vašíčka, který věci neviděl tak optimisticky jako my. Bohužel, 21. srpen 1968 mu dal za pravdu.

Soubor i v červenci a srpnu zkoušel jednou týdně, aby se připravil na mezinárodní soutěž Slavnosti vína (Fête de Vigne) v Dijonu, „O zlatý náhrdelník burgundských vévodů“, která měla být začátkem září.

My byli, s Olinkou a s dětmi, v tom osudném srpnu na dovolené v Naloučanech, ale jezdili jsme oba na zkoušky do Brna. Tak tomu bylo i dvacátého srpna. Ráno nás vzbudila sousedka: „Rusi jsou tady.“ Přes starý Masarykův okruh jsme se, na skútru, vrátili do Naloučan. Nikdo nás nezadržel, neměli ještě všechno obsazené.

Na chatách byli vyděšení z přeletu transportních vojenských letadel, které přistávaly na nedalekém vojenském letišti v Sedleci u Náměště. Ale teprve od nás se dozvěděli, u táboráku, co se stalo.

Tak, z Dijonu asi nebude nic...!

Druhý den jsem sedl na Čezetu a jel jsem do Brna obhlédnout, zda je v pořádku byt. S dětmi zůstala Olinka. Na Dvořákově bylo vše v pořádku. Jen vedle, na Beethovenově, jsem nemohl najít nápis Československý rozhlas Brno. Bylo to zásah ředitele rozhlasu, **Jaroslava Juráška** (o něm bude později samostatná stať), aby zmátl okupanty a mohlo se vysílat.

Vrátil jsem se, s čerstvými novinkami a s tranzistorákem, který jsme kdysi koupili v Anglii za pár šupů. Ale teď nám dobře posloužil. Dost tehdy přšelo, a tak jsem s ním chodil

po lese, sbíral hříbky a poslouchal co se děje. Najednou z něj zaškrčela zpráva, že: „Ten a ten zájezd, do Paříže, má odjezd a sraz podle plánu, nic se nemění“ atd...

Nerozmýšlel jsem se dlouho a jel znovu, na motorce, do Brna, abych zatelefonoval z Krajského národního výboru na Ministerstvo školství a kultury, zda můžeme do toho Dijonu vyjet. MŠK potvrdilo telegraficky, že ano, jen prý si musíme ještě zajistit zbývající západoněmecká a francouzská víza, a to přímo v ten den, jak pojedeme přes Prahu. Do odjezdu zbývalo asi pět dnů. Za tu dobu se mi podařilo v souboru všechno zajistit a začátkem září jsme přijeli do Prahy. A já, s Edou Hořínkem, tehdy organizačním vedoucím, jsme letěli shánět víza na obě velvyslanectví. Pomocí květin a bonboniér se nám to nakonec povedlo a už jsme frčeli autobusem, přes noc, do Dijonu. Dodnes před sebou vidím, jak si, při noční jízdě, svítíme baterkou do map Německa a Francie, abychom našli správnou cestu k našemu cíli v jižní Francii - Burgundsku.

Přijeli jsme tam, těsně před slavnostním zahájením. Všichni, samozřejmě, věděli, co se u nás stalo. Nikdo nás už nečekal. O to radostnější bylo uvítání v organizačním středisku a v jídelně souborů, v Cellier de Clairvaux. Stali jsme se středem pozornosti novinářů, kteří považovali náš příjezd z okupované vlasti za neskutečné zjevení.

Následovaly dny, plné nadšených průvodů a vystoupení. Všude byl soubor vřele přijímán jako vyslanec naší okupované země. Nezapomenutelný byl zážitek z dijonské katedrály, kde byla sloužena tradiční mše, za účasti všech souborů. Na ní, jako jediný z účinkujících, zpíval náš dívčí sbor koledu „Proč Maria, proč vzdycháte“, kterou jsme objevili v Lužné. (Stala se později pevnou součástí našich každoročních koled.)

Setkávali jsme se, samozřejmě, se soubory z těch států, které nám, v rámci Varšavské smlouvy, „přispěchali na pomoc proti kontrarevoluci“. Rusi byli zdrženliví - měli sebou bdělé politruky. Ale Poláci, Maďaři a Rumuni za námi chodili a prosili nás, abychom jim odpustili, že se naší okupace zúčastnili. Docházelo, z jejich strany, často i na slzy. S nimi jsme si připíjeli burgundským, na svobodu našich národů, pod středověkými vlajkami v Cellier de Clairvaux.

Soutěžní vystoupení probíhaly ve velké stanové hale. Zvláštností soutěže byly světelné semaforey. Hlídaly čas dvaceti minut, které měl každý soubor pro svoje vystoupení vyhrazené. Na zelenou musel soubor zahájit, oranžová byla předzvěstí červené a ta, nemilosrdně, ukončila vystoupení každého souboru. Kdo přetáhl, byl diskvalifikován.

Nám se vystoupení podařilo. I čas jsme dodrželi. Byl tam též dechový soubor Amati Kraslice. Ti získali, v kategorii dechových hudeb, Zlatý náhrdelník. A my, ve folklorním tanci, *náhrdelník Stříbrný*. Hlavní cenu naší kategorie Collier d' Or, Zlatý náhrdelník burgundských vévodů, si odnesli Rumuni. Pořadatelé nám cenu předali na zvláštní recepci, která byla uspořádána jen pro nás.

Po příjezdu domů náhrdelník opatrovala naše hospodářka, která za pár let emigrovala. Při následné prohlídce jejího bytu, jej ukradli estébáci. Byl totiž z nefalšovaného stříbra. Ještě, že jsem si ho před tím, doma, vyfotil.

Po skončení dijonského festivalu, jsme dostali pozvání švýcarského rozhlasu na veřejnou nahrávku do Bernu. Jeho manažer nás „přetáhl,“ bez víz, přes hranice a večer už jsme hráli, „jako o život,“ ve studiu bernského rozhlasu. Bylo to spontánní a strhující. Také Lausanne nás uvítalo. Tam jsme dostali nabídku na emigraci do Švýcarska. Bylo by zajištěné stravování, ubytování a později zaměstnání. Jediná podmínka byla: naučit se některý ze švýcarských jazyků. Rodiny by nám vyreklaovali z ČSSR prostřednictvím Červeného kříže. Někteří o tom uvažovali, ale nakonec se mi podařilo přesvědčit je, ať to nedělají.

Potom nás vzal, již zmíněný západní Němec, pan Floeck, na vystoupení do Mannheimu a Esslingenu. Protože bylo vše časově „na knop“, jezdily před naším autobusem policejní motorky se zapnutými sirénami a majáčky, aby nám uvolnily cestu.

V roce 1969 jsem musel držet pohotovost na Podnikovém ředitelství. Bylo to 21. srpna, kdy proběhla v Brně výroční demonstrace proti okupantům. Tehdy do demonstrantů Lidové milice střelily a byli i mrtví. V přítomnosti podnikových „papalášů“ jsem to tvrdě odsoudil.

Hned nato jsem *sám* odevzdal stranickou legitimaci. Za to byl trest vyloučení ze strany. (Zaplať Pánbůh.) I když se daly tušit následné problémy. Olinku, která udělala totéž, stihl stejný osud, ale jako vedoucí pracovníci Podnikového ředitelství jí chtěli dokonce dát výpověď. Nedala se, napsala otevřený dopis řediteli podniku a ten, posléze, od výpovědi ustoupil. Nakonec jsme byli vyloučeni jen my dva. Z celého, asi stočlenného Podnikového ředitelství. Ostatní si „nasypali popel na hlavu“ a jelo se dál. Ale stejně jsem dnes rád, že jsem se zachoval tak, a ne jinak. To všechno, ovšem, nemuselo být, kdybych mezi ně nebyl lezl. Ale - „kdyby“ jsou chyby!

Ještě před Dijonem jsme jeli s muzikou v r. 1968 do Zagrebu, kde jsme hráli v jedné taneční vinárně. Tehdy byla, u nás, v rámci osmašedesátého, na pořadu snaha o osamostatnění Moravy. Jugoslávci nás zapřísahali, abychom za to tvrdě bojovali. „Jste přece potomci Velké Moravy“?!

V roce 1969 byl soubor vyslán na Mezinárodní festival do Marchienne au Pont. (česky – „Mařenka na mostě“, hornické město v Belgii). Mezi dvaceti soubory jsme získali Stříbrný kahan - druhé místo.

Program jsme mohli předvést hodinový a to nám vyhovovalo. Jeho rozmanitostí jsme porazili i balkánské soubory, které svou monotónností tentokrát u poroty neuspěly. Zlatý kahan si odvezli Jugoslávci. Byl tam s námi redaktor brněnské televize Luboš Popelka, který o tomto zájezdu natočil televizní pořad. Jeli jsme přes Švýcarsko a Francii.

V roce 1970 jsme připravili premiéru „S cimbálem na cestách“. To už jsme měli vlastní, cenné kopanické kroje, krásně vyšíváné. Ze Slovače. Jsou to ty, co máme dodnes. Málokterý soubor má takové. Vyšívaly je ručně, pro Slovač, vyšíváčky z Kopanic podle originálních vzorů.

Rok 1971, byl rokem zájezdu do Sovětského svazu. Do Voroněže. „Jezdíte stále jen ke kapitalistům a u bratří jste ještě nebyli!“ Jeli jsme vlakem, po nekonečných pustinách země, kde „včera znamená zítra“. Při pohledu na tu zarmocující bídu okolo tratě měla naše „děcka“ různé poznámky, umocněné ještě nedávnou ruskou okupací. Ty neušly všudypřítomnému „dozoru“ - Jarmile A., přidělené nám z krajského výboru KSČ. Jako organizátorka byla neschopná, nezajistila nám ani minimální kapesné na pohlednice. Zato nám, každý den, držela káravé desetiminutovky.

Ale zpět k zážitkům z této *velké země*. Měli jsme řadu účinkování, jezdili jsme po celé voroněžské oblasti, známé svou první jadernou elektrárnou. Vždy, když jsme přijížděli na vystoupení do nějaké obce, stranický aparát zorganizoval uvítání dětí s květinami. Ale chování *prostých ruských rodin*, které si *samy* našly cestu k nám, bylo upřímné, srdečné, beze stopy falše a nějaké naoktrojované „internacionální“ lásky. Zvali nás k sobě domů, představovali nám členy rodiny, a to bylo zvlášť milé. Hostili nás výborně a loučení bývalo někdy až dojemné. Snad v tom byly i vzájemné vzpomínky, na ty neblahé události před třemi lety.

Komsomolci voroněžského GUMu, nás obdarovali samovary. Muselo to být potají, před otevřením provozu, aby o ně nevznikla mezi lidmi rvačka.

Na vystoupení, kromě našeho programu, jsme nacvičili, v ruštině, také jednu kozáckou lidovou píseň „Kak za Donom za rjekoju“, kterou vybrala Olinka. Byla to krásná píseň, ale pro Rusy jaksi neznámá. Považovali ji za českou. A tak si alespoň vždycky pochvalovali, jak je ta „čeština“ té ruštině podobná...! Rusky moderoval basista a filolog Arnošt Trkan.

Sovětskoje igristoje obyčejně teklo proudem a některé z nás to i trochu zmohlo. Ale nezmohlo to ruské šoféry autobusu, kteří přesto, že popíjeli s námi, bravurně ovládali volant. A to i tehdy, když v noci, „velmi těsně,“ minuli vlečku se senem, která našemu autobusu

vytloukla po jedné straně všechna okna. „Éto ničevó“ a jelo se dál. V dvacetistupňovém mrazu to byl, samozřejmě, nezapomenutelný zážitek.

Po skončení úspěšného a z naší strany vstřícného zájezdu, se nám soudružka A. odvděčila jeho zdrcujícím hodnocením na KV KSČ v Brně. Nezničilo nás to. Političtí funkcionáři a jejich nohsledi se ztratili v propadlišti dějin, ale soubor se dožil úctyhodného věku.

V roce 1972 jsme si, společně s Kleinovými a rodiči Olinky, pořídili chalupu v Hostákově u Třebíče. Ale nejen prací jsme se na chalupě zabývali. Když, ta denní, skončila, sesedli jsme se společně ve stodole na seně a, při vínečku, zpívali ty „naše“ dlouho do rána. Až na nás babička Františka, v noční košili, se svíčkou, musela přijít.

Protože jsme byli všichni muzikální zpěváci, zněl nám i složitější trojhlas docela dobře. Záviselo to, ovšem, na bezpečném vedení druhého hlasu a v tom byla Olinka, jako vždy, nepřekonatelná.

Naše práce na nových programových číslech, pokračovala, i přes pracovní vypětí na chalupě, dál. Stará uherská - Kúpala sa Karolinka, a další pásma, z té doby, jsou toho dokladem.

S cimbálkou jsme tehdy, pravidelně 2x týdně, hrávali v Hradní vinárně na Špilberku. Samozřejmě, někdy i do rána a potom - do práce. Dnes už si to nedovedu vůbec představit. Protože se naše muzika, kromě dobrého muzicírování a širokého repertoáru, vyznačovala seriózností a spolehlivostí, byli jsme opětovně od „štamgastů“ každý rok žádáni. To byl i případ strojařského magnáta dr. Lauermana, který nás pozval dvakrát k sobě, do Bavorska.

V roce 1973 začaly naše děvčata chodit do Dětského sborového studia k Jaroslavu Dostálíkovi. Ten vedl děti, svou profesionalitou, ke krásným výsledkům. Svým výběrem náročného repertoáru aktivoval neuvěřitelné interpretační schopnosti dětí. Zvládaly nejen středověké mistry, ale i moderní skladby současníků. Jana s Ivou si utvořily, se sestrami Kašparcovými, dokonce jakési kvarteto, se kterým vystupovaly na soutěžích i mimo Brno. Vůdčím „dirigentem“ v něm byla naše Jana. Už tehdy se u ní projevil vloh k této činnosti. Později je zúročila v pravoslavných kostelních sborech. Jana brzy zpívala v DSS sólové party. A nás také těšilo, že mají obě tak pěknou zálibu, podobnou té naší.

Jana se zajímala už nejen o Beatles, ale i o vážnou hudbu. Začala uvažovat o studiu na konzervatoři. V roce 1976 musel, z politických důvodů, odejít z DSS dirigent Jaroslav Dostálík. S ním, demonstrativně, odešla valná část dětí, které tak, „příčiněním“ stranických orgánů, ztratily svou ušlechtilou zálibu. DSS zaniklo.

V tomto roce se připravila Jana na zkoušky, na brněnskou konzervatoř. Obor sólový zpěv. Všechny zkoušky složila výborně. Při talentových zkouškách z hudebnosti, rytmu a hudební paměti se, údajně, sešli mnozí profesori, kteří znali dědečka, poslechnout si pravnučku profesora Steinmanna.

A Jana nezklamala. Přesto ji, z politických důvodů, zprvu nevzali. Přispěl k tomu negativní posudek její třídní, soudružky H., předsedkyně ZO KSČ, z devítiletky na Husově. V tomto okamžiku odvážně zasáhl při odvolání bratranec Dalibor Spilka, bývalý ředitel kroměřížské konzervatoře, tehdy profesor v Brně. Dopadlo to dobře. Přestože byl, v té době, také politicky na indexu.

Začala studovat u prof. Hrabala. Ve druhém ročníku se dostala do pěvecké třídy k výborné profesorce Hanusové, která vychovala řadu vynikajících pěveckých osobností dneška. Mohla být mezi nimi i ona. Měla k tomu skvělé hlasové a muzikantské předpoklady. Doma sice nikdy před námi necvičila a nezpívala. Ale poznali jsme její schopnosti, při jednom, jediném koncertu, v sále konzervatoře. Vynikala vrozenou hudebností a velkým hlasovým rozsahem.

Ale život tomu chtěl jinak. Po rozpadu DSS se sblížila se svými kamarády z devítiletky a jejich obdiv k žánrům pop muzik začala s nimi sdílet také. Trávili spolu hodně času. Bohužel, tím utrpělo studium na konzervatoři, kde *jenom její nadání* nestačilo. Absence

narůstaly. A přesto, že ročníkový koncert „vystříhla“ bez problémů, stížností neustále přibývalo. Časté pozdní noční příchody byly tématem mých dlouhých nočních domluv k ní. Samozřejmě, nemělo to valného výsledku a tak, v roce 1979, její studium na konzervatoři skončilo.

Mezitím se zmínění kamarádi, bratři M., začali zabývat myšlenkou na emigraci. Naznačili mi to nepřímo už na Vánoce 1978. Zrazoval jsem je od toho. Zejména, když jsem vytušil jejich neskutečnou vizi, že se tam hned stanou hvězdami šoubyznysu.

Takže, když bylo Janě osmnáct, nevrátila se v létě 1979 ze zájezdu do Jugoslávie. Odsud se, s bratry M., dostala do Paříže, kde krátký čas pobýli a potom odcestovali přímo do Los Angeles. Zde byla už jenom s Karlem M. Tam poznala svého budoucího manžela, Holanďana Roberta B. Vzáli se a Jana získala holandské státní občanství. Přestěhovali se do Haagu, kde se jim v lednu 1983 narodila dcera Sean. V roce 1982, ještě před jejím narozením, jsme se s ní tajně sešli v Budapešti. Bylo to poprvé, po třech letech, co Olinka spatřila zase svou dceru, pro kterou tolik nocí proplakala.

Vzal jsem to tedy opět hodně dopředu a tak se musím zase trochu vrátit, a to do roku 1975. Tehdy nás **Jaroslav Jurášek**, řečený **Carda**, přizval k natáčení první, malé vánoční desky s koledami.

S **Cardou** jsme se osobně znali už dříve, ale jen letmo, z Javorníčku, pro nějž psal úpravy. Později také z folklorních večerů v „Unionce,“ kam nás často zval k účinkování. V té době už byl dávno přinucen opustit funkci ředitele rozhlasu. Ba i na jeho zásluhy, jako zakladatele BROLNu, se zapomnělo.

A tak se Carda začal věnovat amatérským souborům. S blahodárnými účinky na ně. Navštěvoval je, psal pro ně krásné úpravy, jaké jen on dovedl. Znal dokonale schopnosti amatérů i jednotlivých muzik a psal jim vše „na tělo.“ Ponechával jim určitý prostor k improvizaci. Takže vzniklo mnoho zajímavých nahrávek. Byl, podle mého, jedna z největších osobností v tehdejší světě moravského folklóru. Povahou usměvavý bonviván, byl všude oblíben. Tak jsme ho prožívali i my.

S opravdovým zaujetím jsem studoval a nacvičoval partitury, které nám nosil a jejichž realizaci, v naší muzice, jsem si vždy vychutnal. Při natáčení nám, amatérům, nic neodpustil a poctivě vracel naše kiksy. Nevytvářel nervozitu, a tím dosáhl daleko víc, než jiní hudební režiséři. Jeho dobromyslný úsměv za sklem režie, který ho neopouštěl i ve vypjatých situacích, mám i dnes v dobré paměti.

V následujícím desetiletí jsme spolu vytvořili většinu našich audio nosičů. Zadával mi často scénáře pro televizní pořady naše, i jiných souborů. Působil, později, jako dramaturg pro folklor v brněnské televizi.

Není divu, že Carda patřil k mým největším vzorům a spolupracovníkům, jako folklorista, skladatel, režisér, dramaturg, kamarád a člověk.

Vydat první desku s koledami, kdy byly nevídané, byl od Cardy a Pantonu smělý čin. Natáčel ji s námi také Zdeněk Kašpar a Josef Laža. Naše pozdější, stále kolední koncerty, převzaly její název „Ten vánoční čas.“

V souboru jsme v r. 1975 s Olinkou renovovali „Obracany“. Věra Kovářů pro nás upravila dívčí tanec „Konopyce“ z Kopanic. A už jsme také znovu spolupracovali s Cardou, který nám v roce 1976 nabídl natočení LP desky „Pod sluncem jižní Moravy.“ Byla to zdařilá deska a podíleli se na ní, kromě nás a Břeclavanu, také znamenití lidoví vypravěči Vašek Mlýnek z Kuželova a Gustav Imrýšek z Vizovic. S muzikou jsme naše nahrávky, „dokončovali“ u mně na chalupě. Na té desce nás zaujal výborný zpěvák a primáš, Honza Beran z Břeclavanu. Když se přestěhoval do Brna, mnoho let s námi účinkoval i natáčel.

V roce 1977 jsme s Olinkou vytvořili pěkný dívčí tanec Hrablový, který zůstal na repertoáru až do dnešních dnů.

Tento rok byl také rokem Celostátního folklorního festivalu v Košicích. Do této soutěže jsem připravil pásmo „Leoš Janáček a lidová píseň.“ Postoupili jsme do Košic a můj spojovací text tam přednesl Carda. Jako taneční soubor jsme, v silné konkurenci slovenských poloprofesionálů, sice neuspěli, ale muzika se „Študlovskými“ získala Cenu za hudební interpretaci. Prosadil ji Svetozár Stračina, vynikající slovenský skladatel. Muziku primoval, svým expresivním způsobem Pavka Navrátil.

V tomto roce jsme byli, s Olinkou, na dalším bruselském Autosalonu. Jela tam s námi zpěvačka Majka Vyoralová, z Moravanky, manželka našeho tehdejšího basisty Jardy Vyoral. S Olinkou si, v duetech, dobře rozuměly.

V roce 1978 jsme dostali nezvyklou nabídku od Cardy. Natočit desku „Lísteček z javora“ s populárním zpěvákem Pavlem Novákem. Spolu s muzikou Jaroslava Čecha, z Hradiště. Na naší části, kromě Cardy, autorsky spolupracoval i Emanuel Kuksa. Mne Carda požádal o nějakou „prskavku“, a tak jsem upravil, přes neděli na chalupě, „Javorník. Pavlovi jsme poslali do Ostravy MG pásku s nahrávkami podkladů a ten přijel připravený, jako skutečný profesionál. Bylo vidět, že na tom pracoval se zájmem a s chutí.

Recenzent o desce napsal, že: „Novák mohl mít podání lidovek *méně popové*, ale zato, takový „Javorník, Javorník“ od *Josefa* Tesauera, byl tak odpichový, že by si tato muzika zasloužila vlastní profilové elpíčko.“ A *Josef* (Jura) podotýká, že muzika Čechovců, na druhé straně této desky, byla také výborná.

V roce 1979 byla opět soutěž a my si, s Olinkou, vymysleli blok s „luční“ tematikou. Měl název „Lučina, lučina zelená“ a evokoval sklizeň sena, na študlovských loukách. Bylo tam hrabání sena, nové „luční“ točené, halekačky, dokonce šestnáctinohá kráva na bázi „Metlového“, kterou jsem vytvořil tak, že jsem si ji napřed nakreslil a pak jsem k ní udělal muziku a děj *i s choreografií*. První v mém životě. A naštěstí, pro moravský folklor, i poslední. Vyrobil jsem, v aranžovně, hlavu krávy z pytloviny. Rohy měla z větví, očka z kopretin a když byla na jevišti, tak krásně hloupě koukala, až jsem i já koukal, co jsem to stvořil. Když jsem ji, v noci, odnášel z aranžovny domů, legitimoval mě esenbák. Ten taky koukal! Vše, s kluky, přes jejichž hřbety byly přehozeny trávnice, nacvičil Roman Ráček. Nepovažuji tuto „kravinu“ za vrcholné dílo, i muzika je banální, ale kráva má u diváků odezvu a kluci se vyblbnu. Je to doklad toho, že veselých čísel v programu není nikdy dost. „Lučina“ byl jeden z našich nejlepších tematických soutěžních bloků a přesto jsme, v Jihlavě, nezmáhali. Převálcoval nás dravý Kunovjan, který měl něco podobného, ale méně lyrického. Asi je ta „lyrika“ mou slabou stránkou, nebo snad silnou? Nevím... Nicméně, dívčí Hrablový, Študlovské točené a Kráva - Metlový, zůstaly ve zlatém fondu souboru dodnes.

„Hudba podunajských monarchií.“ Tak se jmenoval festival muzik 1978 ve Spoletu, ve střední Itálii. Jela tam jen muzika a jako zpěvák, zmíněný Honza Beran. V té době jsem měl potíže s výjezdy na západ. Zejména, po emigraci Jany, se represe přiosťřily. Když bylo vyžadováno od vysílajících institucí vyjádření podniku, musel napsat ředitel Čechman, že „pan Jiří Tesauer není vhodná osoba k reprezentaci naší socialistické vlasti.“ Věděl jsem dobře, že jeho oficiální postoj ke mně mu byl diktován KV KSČ.

Uvažoval jsem i o výpovědi, ale Čechman, který si mně, jako výtvarníka, vážil, ji nechtěl přijmout. Někdy v té době, jsem totiž vyhrál první cenu v mezinárodní soutěži výkladních skříní ARBIEN. Zadané téma bylo: ŽENA. K výtvarně dobré výloze z automatických praček, vymyslel jsem slogan „Aby ruce žen zůstaly mateřsky něžné.“ Slogan byl vyhodnocen doc. Cyrilem Höschlem (starším) jako nejlepší. Takže jsem se, vlastně, sám přikloval k propagaci v Domácích potřebách.

Soubor tehdy dostal nabídku zájezdu do Mexika. Když byla zamítnuta moje a Olinkina účast, soubor Mexiko odřekl. Pomocí rodiny a chalupy se mi tyto peripetie dařilo docela slušně překonávat.

V roce 1981 přizval Carda Javorník k natáčení LP desky „Moravské vánoce“. Byl to, v té době, ojedinělý projekt a ujal se jej znovu Panton. Na desce se sice podílelo několik souborů, ale Javorník zde měl počtem nahrávek největší zastoupení. Deska byla, hned po svém vydání, okamžitě rozebrána. Cardovým výběrem a sestavením nebyla dosud překonána. I když, po revoluci, natáčel koledy snad každý, kdo měl dvě dírky do nosu. Já jsem zde byl uveden jako umělecký vedoucí a byl jsem překvapen, když mi Panton zavolal, abych si přijel do Prahy pro tantiémy. Do té doby jsem nevěděl, že něco takového existuje.

Málokdo tušil, jak významný pro soubor bude rok 1982. Snad jen Ruda, ke kterému pronikly zprávy o připravované EVROPSKÉ CENĚ pro náš soubor. Koncert, se slavnostním předáním, byl stanoven na červen do Divadla bratří Mrštíků na Lidické.

Měl jsem, na jevišti, pronést uvítací projev k slečně Töpferové, dceři sponzora nadace. Před představením jsem se potil na dvorku divadla a učil se jej nazpaměť.

Nakonec dopadlo vše dobře. Představení, v nadšené odezvě publika, proběhlo, cena byla předána a s ní i deset tisíc marek pro soubor. Ve vinárně, na Špilberku, proběhl raut, za vstřícné účasti brněnských folklorních osobností. Potud bylo vše v pořádku.

První potíže nastaly, když chtěl významný folkorista prof. Wildhaber z Hamburku navštívit prof. J. na filosofické fakultě. To se již o ceně dozvěděli komunističtí mocipáni na kultuře KV KSČ. A rozjeli kampaň proti ní.

Prof. J., ač byl dříve Wildhaberovým dlouholetým přítelem, jej, z pochopitelných existenčních důvodů, nepřijal. Na následném vystoupení ve Strážnici, se stejně zachoval i S. V. Měl zřejmě tytéž obavy. Prof. Wildhaber po příjezdu z ČSR zemřel.

V zápětí na mě komunisti, prostřednictvím redaktora H., poštvali smečku zaujatých novinářů, kteří mě podrobili něčemu, čemu se dnes říká investigativní výslech. Připadal jsem si jako zločinec u soudu. Přesto jsem, zdánlivě klidně, vysvětlil pohnutky, které vedly ty „proklaté západní Němce“, k udělení ceny právě nám. Že v tom byla, kromě interpretační úrovně a krojové čistoty, taky naše záchrana lidových písní, které tato ekologická nadace stavěla na úroveň vzácných, vymírajících přírodních druhů.

Tím to neskončilo. Ředitelka našeho patronátního Klubu školství, naše milá paní Blanka Čapková, byla vyslýchána estébáky, jak jsme si mohli dovolit, bez souhlasu stranických orgánů, přijmout od západních Němců těch deset tisíc marek, v tehdejší době cca 120.000,- Kč. (Ty měly být věnovány, prostřednictvím Klubu školství, na údržbu našich krojů.) A zabavili je. Takže soubor z nich neviděl ani fenik.

Soubor měl jet, v následujícím roce, do Hamburku, v rámci této Evropské ceny. Ale ÚV KSČ měl družbu s PASOKEM (což byla Strana pracujících v Řecku). A když jim kdosi odřekl, nasadili, na poslední chvíli, na tento čtrnáctidenní zájezd Javorník. Museli jsme tedy zájezd do Hamburku odložit na příští rok. Jako obvykle, když to organizovala naše vedoucí strana, nebylo nic pořádně zajištěno. Tím méně kapesné. Proto došlo k nepříjemnostem na slovenských hranicích, když si nás, kvůli těm chybějícím valutám, vzala na mušku komisi velitelka celníků a podrobila všechny mimořádně důkladné osobní prohlídce.

V Řecku nebyla pevně zajištěná strava na trasách. Takže jsem si, na vlastní kůži, zažil, co to je, zkrotit „stávku“ hladových tanečníků. Ale zájezd se přesto vydařil. Poznali jsme vše, co Řecko dělá jedinečným. Byli jsme dokonce i na Krétě. Peloponés, Delfty, Knossos a další byly samozřejmostí. Jen to čtyřicetistupňové vedro a smog v Athénách nás ničily.

Na tomto zájezdu měl svoji zahraniční premieru **Jara Píštěk**, výborný zpěvák a stejně výborný basista. Před příchodem do Brna, kde začal studovat lékařskou fakultu, účinkoval v Kunovjanu. Když přišel k nám, byl tedy již obeznámeným folkloristou, se širokým repertoárem, znásobeným jeho vynikající hudebností a smyslem pro strhující podání. Stal se pro mně nejlepším basistou, jakého jsme kdy měli. A zahrál jsem si vždy nejlépe, právě s ním. Muzika dostala, díky jemu, vždy ten správný „šmrnc“ a napětí. Svým zpěvem si získával stále více obdivovatelů. Byl založením Moravský Slovák, ale natočil s námi řadu

valašských nahrávek, kde jeho zpěv i basa mají vynikající úroveň. Stejně úspěchy sklízel, v devadesátých letech, na zahraničních veletržních akcích seniorské muziky.

Projeli jsme tedy Řecko křížem, krážem, mnoho jsme poznali, mnoho odvystupovali, ale byli jsme upřímně rádi, když nás přivítalo naše rodné, příjemně zelené Brnečko, s naším Starobrnem.

V roce 1984 začala muzika pravidelně spolupracovat, v Klubu školství, se skupinou učitelek mateřských škol. Vůdčím elementem zde byla ředitelka mateřské školy v Jundrově, Majka Kühlerová. Připravovala, s Rudou, tématické večery, zhruba asi třikrát do roka. Na ty zvala i známé osobnosti, jako Jozefa Krónera a další. Byly to večery věnované jaru, vinobraní a Vánocům. Na nich se ozvaly, **poprvé na veřejnosti**, koledy. Zprvu jen nesměle, v tom úzkém kruhu učitelek. Ty si nás oblíbily a vytvořily „Klub příznivců cimbálové muziky Javorník.“ Na tyto večery chodily příznivkyně se svými rodinami. Vznikla tradice, která pokračovala mnoha večery, v sále na Šumavské a veřejnými plesy, které „příznivci“ pořádali. Bylo potěšující, že měla naše muzika jakýsi „fanklub“, který se pravidelně scházel na tyto akce, kde vytvářel nadšenou a pozornou atmosféru improvizujícím muzikantům.

V roce 1984 jsme konečně odejeli do Lüneburger Heide poblíž Hamburku. Do přírodní rezervace, která je vlastnictvím zmíněné nadace F. V. S. (Fridricha Von Schillera) a jejíž sponzorem je rejdař – multimilionář, pan Alfred Töpfer.

Tato nadace má mnoho sekcí. Vědeckých, ekologických, etnologických, studentských a dalších. A také sekci pro lidové umění. Nadace každoročně udělovala ceny, ať už do západního nebo východního bloku. O našem souboru si vyžádala reference od dvou brněnských vědců, kterým již dříve udělila svoji Herderovu cenu. Od doc. Dr. Václava Frolce, vedoucího etnografického oddělení brněnské filozofické fakulty a od ředitele brněnského etnografického muzea prof. doc. Ludvíka Kunze. Oba podpořil i Jaroslav Jurásek. Nadace ocenila nejen interpretační úroveň souboru, jeho stylizaci programových čísel a folklorní čistotu krojů, ale také naše folklorní výzkumy z padesátých let.

Ve Wilsede - přírodním skanzenu, kde byly zakázány všechny dopravní prostředky, kromě koňských povozů, byl soubor ubytován v krásných, hrázděných stavbách, s doškovými střechami. Zde si sám hospodařil z dodaných zásob a vystupoval v obrovské památkové stodole, zařízené jako koncertní sál a vybavené nejmodernější zvukovou i světelnou technikou, pro několik stovek posluchačů.

Pražská televize nedbala na brněnské, stranické, „žabomyší“ války a jela tam s námi natočit půlhodinový film „S cimbálem na vřesovišti“. Úspěch, který jsme zde měli, byl zasloužený. Závěrečného rozlučkového večera, v Hellmans Hof, se také zúčastnil multimilionář, rejdař, pan Alfred Töpfer.

Areál Wilsede byl jeho chloubou. Koupil jej hned, když se dozvěděl, že z tohoto vřesoviště chce Bundeswehr udělat tankodrom. Postaral se o zachování památkových hrázděných staveb a vyhlásil zmíněný zákaz vjezdu motorových vozidel. Dodnes jej vidím, jak chodí s hůlkou po areálu a pečlivě napichuje odhozené nedopalky cigaret. Na rozlučkovém večeru nám pan Töpfer poděkoval, viditelně dojat. Pokračovalo se, venku na louce, ve zpěvu, až do časných ranních hodin. Pražští televizáci to s námi silně prožívali.

Setkáváme se občas s redaktorem a režisérem Jirkou Gibiánem, který na to stále vzpomíná. Barevný, televizní film „S cimbálem na vřesovišti“, udělal pěkně a s invencí. Byl několikrát vysílán, ale bohužel, přes snahu samotného Jirky, se jej nepodařilo do dneška nalézt.

Po příjezdu domů jsem, ještě plný dojmů, nabídl článek o tomto zájezdu do Rovnosti. Po zjištění obsahu mi odepsali, že je v něm málo konkrétních údajů, **takže se nehodí ke zveřejnění.**

Do Lüneburgerheide jsme se vrátili, opět na pozvání F. V. S., v roce 1995, tentokrát už s mladou muzikou. Za tři roky následovalo setkání nositelů Evropské ceny v Maďarsku, v

Székesfehérváru. A tím, zatím, skončila naše souborová etapa s F. V. S. S nadací, která nám, jako *jednomu ze dvou folklorních souborů z ČSR, udělila v roce 1982 Evropskou cenu za lidové umění*. Ten druhý soubor (podle nezaručených zpráv) byl slovenský dětský soubor odněkud z Liptovských Sliachů. Byl oceněn o nějaký rok dříve.

Už tenkrát, v roce 1982, ještě za totality, jsme se vlastně, aniž bychom to tušili, *zařadili pod modrou, hvězdnatou vlajku Evropské Unie*.

V roce 1983 jsme, oba s Olinkou, oslavili padesátiny, jak v rodině, a v zaměstnání, tak i v souboru - v Klubu školství. **Jiří Pavlica** se mnou natočil, k mým padesátinám, rozhlasový pořad v cyklu „Hudba v nás.“

Myslím si, že Jiří Pavlica je, z té mladší folkloristické generace, nejvýraznější muzikantská osobnost dneška. Bohem nadaná. Stále mně fascinuje jeho zhudebnění Skácelových veršů. Cimbálku Hradišťanu obsadil nejen technicky dokonalými instrumentalisty, ale i vynikajícími vokalisty. Prožívám je intenzivně.

V souboru jsme v roce 1984 vymysleli s Olinkou nový, soutěžní blok – „Dar srdce“, jehož ústředním motivem byl šátek. Kromě „Šátečkového“ zde byl i „Tkalcovský“ a nová točená „Všechno voděnka sebrala“ s předáváním šátku a „Čepení nevěsty.“ Vycházeli jsme ze zpěvníku Josefa Pecka, z luhačovického zálesí.

To už přišel do muziky primáš **Luděk Běťák**. Byl nejen výborným muzikantem, ale (a to u některých muzikantů nebývá obvyklé), také neobyčejně dobrým člověkem a kamarádem. Dodnes si jeho kamarádství vážím. Svým původem z Osvětman, tíhl ke Slovácku - Kyjovsku, ale dokázal vytvořit, pro náš soubor skvělé úpravy valašské. Povoláním psycholog, dovedl citlivě navodit v muzice pohodovou, úsměvnou atmosféru. Byl vynikající houslista s výbornou technikou a krásným tónem. Jeho cifry byly přirozené a brilantní. Většinu nahrávek na našem kmenovém CD „Na valašském bále“ primoval právě on.

Byl opravdovým folklorním nadšencem. S čistým a upřímným přístupem k folklornímu materiálu. Často nám hrál zajímavé písně, které jsme ještě nikdy neslyšeli. Nepřiznal se, že je sám stvořil. Až později jsme to zjistili. Pozoruhodné bylo, že byly, na Moravě, často hrány jinými muzikami z terénu. Ty byly pevně přesvědčeny, že jsou lidové. Řada nových, zdařilých koled, byla též jeho dílem. Hudebním i textovým.

Konečně se prolomil krunýř komunistických zákazů návštěv naší Jany v zahraničí a my jsme jeli, poprvé legálně, všichni tři, v roce 1984, za ní do Haagu. Tam jsem se setkal, poprvé, se svou malou vnučkou Sean.

V roce 1985 jsme také uspořádali v Mahence koncert k 35. výročí souboru. Moderoval jej Jirka Gibián, zmíněný redaktor pražské televize, který s námi byl v Hamburku.

Iva měla, v témže roce, svatbu s Josefem Mejzlíkem z Přeckova. V Hradní vinárně jim hrála naše muzika. Její syn Marek bylo první vnouče, které jsem, od kolébky, zažil doma.

V roce 1986 jsme jeli opět za Janou, tentokrát do Utrechtu.

Ve stejném roce jsme účinkovali v Dolním Rakousku, s Cardovým pořadem „Setkání se sousedy.“ Pro Dolnorakouskou televizi. Byli tam s námi - Luboš Holý, Vlasta Grycová, Jarmila Šuláková a soubor Olšava s Málkem. Natáčelo se vysoko v horách, na jakési salaši a všude kolem bučely krávy a ovce. Rakouský producent zde chtěl mít, samozřejmě, mou „Krávu“- Metlový. Bylo to pěkné natáčení v krásném počasí. Zejména s Jarkou Šulákovou, která, se svým smyslem pro humor, byla, jako vždy, jedinečná. Zde jsme se také spolu seznámili a posléze, v roce 1990, přijala spoluúčinkování na naší desce „Na valašském bále“.

Nastal čas našich koncipovaných pořadů, vánočních koled. Doposud to byly krátké vstupy, jen na akcích „příznivců“. Tak jsme se s Luděkem v roce 1987 sešli a domluvili základní koncepci programu. Byla doba totality, sice už doznívající, ale stále existující. A ta neměla koledy v lásce.

Přesto jsme se rozhodli, že je uspořádáme v prosinci 1987, pod názvem „Ten vánoční čas“ v Domě umění, a to třikrát. Přizvali jsme si herce Ladislava Lakomého, zpěváka Frantu Můčku, Vlastu Fialovou, Radka Zapletala, Javorníček a uplatnili jsme Luděkův nápad s rodinnými muzikami. To vše, v intimním prostředí tehdejšího divadla Husa na provázku, v Domě umění.

Vypracoval jsem podrobný scénář a pak jsme, s překvapením, přijímali nadšený aplaus početného publika. Nebáli jsme se jednoznačných religiózních termínů. (Panenka Maria, Ježíš Kristus, Pán Bůh a podobně.) Povolení jsme neměli. Jen jsme čekali, kdy se objeví soudruh v baloňáku a zamává průkazem, aby nás odvedl na Leninku. Ale všechno dopadlo dobře. Hlavně divácký ohlas byl spontánní a dojetí, při závěrečné koledě Narodil se Kristus Pán, bylo všeobecné. Není divu, po tak dlouhé době koledního půstu, byl Javorník jeden z prvních, který tento, tehdy vzácný pokrm, lidem v totalitě předložil. Od té doby pořádáme kolední koncert před Vánoci každoročně.

V roce 1988 se narodil druhý syn Ivy – Michal. Jeho bratr Mareček se o něj, s dojemnou péčí, „staral“ - stříhal mu na chalupě „odborně“ vlasy a sem, tam jej „přesunul“ z kočárku na zem.

V té době zavítala Jana, se Sean, poprvé, po devíti letech, do Československa. Přijela z pravoslavného kláštera (Convent de Lesna) v Normandii. Rok předtím se dala pokřtít na pravoslavnou víru.

I v tomto roce jsme uspořádali vánoční koledy, tentokrát v divadle u Jakuba. Těsně před Štědrým dnem jsem jel, na kole, do práce. Silnice se zdála být jen mokrá, ale u Zemanovy kavárny byla místně namrzlá, dostal jsem smyk a zlomil si krček kyčelního kloubu. Zoperovali mě novou metodou, bez sádry, nerezovým drátem.

Současně jsem připravoval naši první profilovou tematickou desku „Na valašském bále,“ Carda navrhl tento název a nabídl to Supraphonu. Mělo to být původně LP, s kapacitou asi pětacířiceti minut. Podle toho jsem také prováděl výběr a určoval proporce.

Ale zase bylo všechno, nakonec, jinak. Ale o tom později. Zároveň, během přípravy desky, odešel cimbalista R. a primáš M. Pozval jsem na natáčení osvědčeného Pavku Navrátila.

Dostal jsem nabídku z BROLNu, abych upravil něco pro Jarku Šulákovou. Natočili jsme dvě moje úpravy: „Gořalenka na svět přišla“ a „Aj, Janoško, bačo můj“. Jarmile se to líbilo a provedla obě věci se stylovostí jen jí vlastní. To bylo na jaře roku 1990. Ale zase trochu předbíhám.

V létě 1989 jsme jeli poprvé s Olinkou za Janou do jejího normandského kláštera. Uvažila zde, v klášterní kuchyni, ovocné kynuté knedlíky. Pravoslavné osazenstvo bylo nadšené a všichni si pochvalovali, že jsou *vkusné* (chutné). Často jsme chodili do klášterního kostela na mše, při kterých Jana, se svým sborem, který vedla, zpívala někdy i vícekrát denně.

Po příjezdu jsem začal chystat třetí koledy, které měly být v Klubu stavbařů na Dominikánské ulici. Luděk přichystal zajímavá hudební čísla. Napsal dokonce i vánoční povídky a vyzval ke spolupráci brněnského skladatele a muzikologa Miloše Štědrone. Sešli jsme se s ním u mně doma, kam přinesl svou „Intradu,“ kvarteto napsané pro nás. (Prim, terc, basa a cimbál), na motiv koledy „Dej Bůh štěstí tomu domu.“

Bylo to 19. listopadu.

Spolu jsme radostně vyslechli z televize zprávu o odstoupení generálního tajemníka KSČ, Milouše Jakeše. Na náměstí Svobody jsem mrzl v obrovském davu lidí a prožíval s nimi „Motlitbu“ Marty Kubišové. Ať si dnes říká kdo chce, co chce, byly to nezapomenutelné chvíle pro celý národ. Na prosincových koledách v Dominiku jsem, úvodem, zařadil aktuální slovo, které přednesl Lad'a Lakomý.

Rok 1990 byl „nabitý“ ať už v rodině, souboru či v muzice. Maminku Boženku postihla silná mozková příhoda. Olinka, která s ní byla sama doma, ji odvezla do nemocnice.

Muzika byla, v tom devadesátém, zvána několikrát za rok na různé zahraniční akce. Jedna z nich byla celošvýcarská svatba v Interlakenu, velkém lázeňském středisku. Jeli jsme tam s manželkami. Čtyřmi svými auty. Já s Olinkou ve favoritu, v němž jsme vezli také nástroje. Cesta byla nekonečná a úmorná. Takže - když jsme, v noci, na horách, manévrovali s autem na úzké silnici, těsně nad tmavou propastí, bylo toho už na mně moc. A chtěl jsem se otočit a jet domů.

Ale ráno se nám otevřel krásný výhled na zelené horské pastviny a kouzelné samoty. V jedné z nich jsme bydleli. Zážitkem byl výlet na Jungfrau, kde jsme se ocitli, z parného léta, přímo uprostřed oslnivě zářícího sněhu, v řídkém, vysokohorském vzduchu.

Také jsme hráli na veletrhu, v Paříži. Tam jsme zažili velice příjemnou porevoluční atmosféru na expozici brněnských veletrhů. Zde jsem se setkal, poprvé po Samedáku, s Janou a malou Sean, které se, při mém hraní, najednou objevily za mnou u stánku. Sean dodnes vzpomíná, jak jsem ji klepl cimbálovou paličkou po „paličce.“

Po příjezdu do Brna jsme intenzivně dokončovali LP „Na valašském bále.“ Záznam se měl uskutečnit v Čejkovicích, v kulturním domě, zrovna ve dny prvních, svobodných voleb. Produkční pražského Supraphonu Jana Smékalová chtěla natáčení odložit, aby se technici a štáb mohli v Praze voleb zúčastnit. Měl jsem už všechny účastníky na ty dny zajištěné. Odložení by znemožnilo realizaci pracně chystané desky. Nakonec se vše vyřešilo, ke spokojenosti obou stran a točilo se, tři dny, v pohodě, na digitální záznam. Režisérem byl Josef Krček - bratr známého Jaroslava. Jarka Šuláková spávala v ty dny u nás doma - v Brně. S rýmou, jako trám.

V souboru jsme, s Olinkou, připravili premiéru ke čtyřicátému výročí, pod názvem „Študlovská hospoda“, kde vystupovali i bývalí členové. K tomuto tématu jsme nachystali pásma: „A tam hore nad Lidečkem“, „Jedna hodina“, „Dvoják s Trojákem“ a muziku s gajdami „Aj, byl to gajdoš“ a další. Tato premiéra byla jakýmsi mezníkem. Dosavadní muziku, s Rudou Sídlem a mnou, totiž vystřídala „mladá muzika“ s primášem **Mirko Otáhalem**, která hraje v souboru dodnes.

Mirko, v souboru Mirek, je další osobností, která je pozoruhodná a se kterou se mi výborně spolupracuje. Nejen muzikant každým coulem, ale také člověk s vzácnými povahovými vlastnostmi. U Mirka se muzikálnost, se spolehlivostí, skloubily šťastně dohromady. Návky vede v úsměvném duchu pohodové preciznosti a má stoprocentní autoritu u muzikantů. Sám se také věnuje s úspěchem úpravám, které mají, konečně, jiný rukopis než ten můj. Svoje povolání, plně vytíženého chirurga, považuje za prioritní. Proto většinou neakceptuje jiná hraní, než pro soubor. Kapela, pod jeho vedením, spolu hraje už tři desetiletí, zhruba ve stejné sestavě. Tak, jak spolu, v Javorníčku, začínali. Mirkova cimbálka je snad jediná brněnská kapela, která nezahřívá židle v několika dalších souborech. Zdá se mi, že tato skutečnost nebývá tanečníky v Javorníku zcela doceněna.

Jejich začátky, stejně jako u mnoha cimbálek z Javorníčku, odstartovala obětavá učitelka hudby, folklorní příznivkyně **Jana Sládková**. Těch cimbálek, které vychovala, bylo, jen v Javorníčku, snad kolem deseti. Úctyhodný kus práce. Vytvořila zásobárnu muzikantů pro celé Brno. I teď pečuje o dvě cimbálky Javorníčku. Ta starší již hraje některá čísla Javorníku, na jeho vystoupeních. Měla by být pokračovatelkou dosavadní kapely Mirkovy.

Na začátku podzimu 1990 jsem jel, se seniorskou muzikou, na veletrh do Štrasburku. Byl to pro mě jeden z nejhezčích muzikantských zájezdů tohoto typu, díky pohodovému a neintruujícímu kamarádovi Luďku Běťákovi, který zde primoval. Stále ještě trvalo nadšení pro Českoslováky a sametovou revoluci.

V tomto roce měl už soubor nového organizačního vedoucího, **Ivana Nedělku**, jehož volba byla šťastným počínem. **Ivánek**, jak mu brzy začali členové souboru říkat, byl korepeditorem již v letech šedesátých a v roce 1986 se znovu této činnosti ujal. A po čtyřech letech přijal také funkci vedoucího souboru. Je tím správným, nezištným obětavcem,

vybaven ze svého zaměstnání organizačními zkušenostmi a hlavně klidnou a pohodovou povahou, se kterou dokáže hladce řešit i konfliktní situace. Nezanedbatelné byly jeho konexe se sponzory, které soubor zbavily počátečních finančních starostí. Navázal dobrou spolupráci s Dělnickým domem v Juliánově.

Ten se stal souboru útočištěm po jeho odchodu z Klubu školství. To bylo tehdy velice důležité. Četné soubory, v této porevoluční době, po skončení patronátů, neměly kde nacvičovat a mnohé se následkem toho rozpadly. Ivánek, díky svým organizačním schopnostem a neustálému zájmu o pořádání různých akcí a zahraničních zájezdů, získal v souboru takovou oblibu, že už zastává tuto funkci dvaadvacet let. Za tu dobu soubor uskutečnil, pod jeho vedením, řadu pozoruhodných akcí a zahraničních zájezdů. Souborové problémy a úkoly, jsme spolu vždy řešili v pohodě. Působí též aktivně jako jeden z organizátorů Mezinárodního folkloristického festivalu v Brně.

Muzika, s Rudou Sídlem, mnou a ostatními „starými dědky“ odcházela tedy, v roce 1990, do zaslouženého souborového důchodu. A tenkrát se rozhodovalo, zda přistoupíme na spolupráci s muzikou P. M., nebo s muzikou Javorníčku vedenou Mirkem Otáhalem. Zvolil jsem, jak už víme, jednoznačně, Javorníček. A dodnes jsem tomu rád. Ti první stejně chodili pravidelně hrát do Vídně „na chodník.“ A co by bylo se souborem?

V té době (1991) jsem také usiloval o restituci kiosku na přehradě, který byl komunisty mému otci zabaven v padesátých letech. Začala nechutná doba nekončících tahanic. To byl jeden z důvodů mých pozdějších zdravotních problémů.

A potom jsem, jednou v červnu 1991, přišel hrát na Špilberk. Nějakým nedopatřením přišel na cimbál také někdo jiný, tak jsem odešel domů a ráno mě napadlo, že pojedu, na chalupu, na kole. 60 km kopcovité trati. Nebylo to poprvé, jezdil jsem tam bez problémů, předtím, často. Ale zřejmě se všechny zmíněné problémy spojily a já jsem přijel na chalupu, tentokrát notně vyčerpaný. Olince se to nějak nelíbilo a zavolala sanitku z Třebíče. Mladý doktor přijel a ptal se: „Jestli on, paní, není ožralý? To nic, ať se z toho vyspí. Nemuseli jste nás volat“!

Ale když jsem druhý den ráno, při vstávání, dostal takovou závrať, že jsem spadl na zem, zavolala Olinka sanitku podruhé. Tentokrát mě už, honem, honem, jiný doktor vzal do třebíčské nemocnice, kde jsem, po čtrnáct dní, dostával infuze a nesměl vstát z postele. Jen jednu výhodu ta nešťastná mozková příhoda měla. Odnaučil jsem se, ze dne na den, kouřit.

V roce 1993 mi byl přiznán důchod. Oslavili jsme Olžiny i moje šedesátiny, jak v souboru, tak i doma na Dvořákové a na chalupě. Ve všech případech asistovala muzika.

Tehdy navázal Ruda spolupráci s generálním ředitelem BVV Surkou, který se uvolil sponzorovat nahrávku populární směsi moravských lidových písní. Sestavení repertoáru se ujal sám Ruda, který exceloval i při výběru sólistů a hostů. Vše bylo nastíněno jen v průbězích a nacvičeno v bytech muzikantů. Nahrávka se uskutečnila digitálně, v kapli Národopisného muzea na Kobližné, za hudební režie Jaryna Nečase.

Spoluúčinkovali „Příznivci cimbálové muziky Javorník“, náš ženský sbor a sólisté Lenka Říčná, Jara Pištěk a Olinka. A jako hosté: Václav Kovařík, Majka Vyoralová, Zuzana Lapčíková, Franta Můčka a další. Hrály obě muziky. Starší s Rudou a Luděkem, i mladá s Mirkem Otáhalem. Já už jsem se zotavil natolik, že jsem nahrával také a na té nahrávce není znát jakýkoliv handicap mé levé ruky, postižené mozkovou příhodou. Bylo to nahrávání pohodové, v jakési mírné euforii (samozřejmě - nepila se limonáda) a vše mělo ten správný „šmrnc.“ Vydala to malá brněnská agentura Pronto. Jožka Kratochvíl tuto nahrávku, s původním jménem „Javorník“, nechal později převést, s malými změnami, na CD, pod názvem „Vonička písní z východní Moravy.“ Ze dvou CD našich „populárů“ považují tuto desku za nejlepší.

V roce 1992 jsme vytvořili s Olinkou „Prešlapovaný čardáš“ z Kopanic, který má zajímavý výběr písní a patří dodnes k oblíbeným vrcholům pořadů souboru.

O rok později, konečně, vyšla deska „Na valašském bále“, ale ne jako černá LP (těm už odzvonilo), ale jako CD. Je zajímavé, co udělá, při poslechu, časový odstup od natáčení. Některé věci mi připadaly, že je slyším poprvé. A bylo to příjemné překvapení.

Tato deska je, po stránce výběru repertoáru, účinkujících a provedení, jakýmsi nejčistším a nejstylovějším obrázkem celého souboru, z konce dvacátého století a je, až na malé výjimky, také mojí deskou autorskou.

V roce 1994 nás opustila moje maminka, Boženka. Stonala od roku 1989. Patří jí velký dík za péči o naše děti.

S muzikou jsme v tomto roce letěli přes celý bývalý Sovětský svaz, až na čínské hranice do Alma - Aty. (Kazachstán.) Kazašští organizátoři nám dali značnou částku, v dolarech, na ubytování v jakémsi bývalém rekreačním zařízení pro papaláše. Museli jsme tedy nosit do konce pobytu tyto peníze sebou na výstaviště, po tmavých, nedůvěryhodných ulicích, plných podezřelých individuů. Nechat je na pokojích, také nepřipadalo v úvahu. Ale vše nakonec dobře dopadlo. Asi nad námi Janin pravoslavný Pánbíček držel ochrannou ruku.

S Olinkou jsme upravili dívčí kopaničářské pásmo, „Išly dzievky“, které považuji za jedno z našich nejzdařilejších, jak po hudební, tak po choreografické stránce.

V roce 1996 dostala Jana nabídku ze San Francisca, aby zde působila jako učitelka hudby, na tamější pravoslavné High school. Odejeli tam, se Sean, skoro ze dne na den.

Podzim roku 1995 mi přinesl zajímavou nabídku ing. Sliwky, marketingového ředitele olomoucké firmy Domácí potřeby Morava. Nabídl mě místo reklamního manažera. Dělal jsem jej úspěšně a rád. Tehdy jsem se naučil pracovat s počítačem. Po reorganizaci, v roce 1998, podnik skončil s prodejem a s obchodní reklamou byl konec. Škoda. Byla by se mi, ještě pár let, líbila práce, jakou jsem si celý život představoval a komunisti mně ji nedopřáli.

Z mého hudeckého pásma „Aj, čuješ čuješ“, Olinka upravila „Popovskou točenou“, pro malé taneční obsazení. Při té příležitosti je nutno zmínit, že mnoho tanečních pásem vytvořila Olinka právě převzetím instrumentálek, které se jí líbily. „Študlovské točené“ byly původně také jen muzika. Samozřejmě, těchto příkladů je daleko víc. Svého tanečního přepracování doznala také „Stará uherská“ z gramofonové desky „Pod sluncem jižní Moravy“. Ale **většinou** byla „hnacím motorem“ při vytváření **nových**, tanečních čísel Olinka, která mě seznámila s vybraným materiálem i se svou taneční představou, a já napsal muziku.

V té době proběhly, v seniorské muzice, změny na postu primáše. To, když Ruda více preferoval hraní v jakési jiné skupině, s B. D. Bylo nutno uvažovat o jiném primášovi, pro komerční hraní. Pavka Navrátil byl tehdy volný a tak se Jura Klíma obrátil na něj. Poprvé s námi hrál, v roce 1997, na veletrhu v Kazani. Po dlouhé době jsme opět hráli, jako za mlada, kdy jsme si, muzikantsky, nejvíce rozuměli.

Počet zahraničních účinkování staré muziky na veletržních a obchodních akcích rostl. Moje účast na nich, naopak, klesala. Ještě jsem se zúčastnil expozic v Sarajevu, Rijece, Jekatěrinburgu a mého posledního hraní na zahraniční výstavě v Petrohradu v roce 2004. V mém věku byly, pro mě, zahraniční zájezdy už opravdu náročné.

Takže, Juro - teď už jen v tuzemsku. Ale když se obecenstvo vydařilo a zazpívalo si s námi, zažíval jsem, i na obyčejné svatbě někde v Dolní Lhotě, pěkné, muzikantské chvílky a děkoval Pánbíčkově, že mě toto všechno, stále umožňoval. A že jsem se mohl, od cimbálu, usmát na nějakou maminu, nebo dědáčka, nadšeně zpívajícího ty naše moravské.

Ještě pár slov k muzice seniorů. Jakýmsi „majitelem“ a fakturantem této cimbálové muziky, je Jožka Kratochvíl, basista, cimbalista, kontráš, gajdoš. Díky jeho péči, má seniorská muzika, slušné materiálové vybavení, kopaničářskými kroji počínaje a vozíkem pod cimbál konče. Z vlastní iniciativy nechal převést mnoho dřívějších analogových nahrávek, na digitální a vytvořil z nich cédéčka. Je sběratelem historických lidových nástrojů. V oblasti organizace spolupracuje s Jurou Klímou.

U něj se trochu zastavím. **Jura Klíma** je uznávanou organizační a společenskou *duší*, tohoto malého kolektivu. Oblíbený pořadatel našich hudebních produkcí, které vždy pečlivě, do posledních detailů zajišťuje a při hraní „společensky jistí“ svým inteligentním humorem. A nejen to. Dobrými vztahy k lidem dovede i ošemetné mezilidské situace v tomto malém kolektivu s přehledem a v klidu vyřešit a uhladit. Pomáhá mu v tom jeho pohodová, obětavá, usměvavá a férová povaha. Vážím si jej, ze seniorské muziky, nejvíc.

Dobrá úroveň této muziky, přinášela často opětovná pozvání, od stejných pořadatelů. Přátelský kontakt se současným souborem, samozřejmě, zůstával. Hlavně ve formě hostování, na některých jeho mimořádných akcích.

V roce 1998 jsme začali s Olinkou vážně uvažovat o výměně bytu. Dvořáková, svou rozlohou a nájmem, začala být pro nás neúnosná. Nakonec jsme se přestěhovali, v srpnu 2000, hned po mé operaci ledviny, do Masarykovy čtvrti.

V lednu 1999 jsme s Olinkou odletěli, na pozvání Jany, do San Franciska. Zajímavý měsíční pobyt utekl jako voda.

Rok 2000 probíhal, v Javorníku, ve znamení přípravy *padesátého výročí jeho činnosti*. Pod sloganem „Padesát let přes hory, přes doly, se souborem Javorník“ jsem uspořádal brožurku s nejucelenějším přehledem jeho činnosti. Nechyběl seznam členů, za celé období a vzpomínky bývalých souboráků. Grafické zpracování obálky vytvořila **Lenka Říčná**.

Lenka studovala výtvarný směr na brněnské Architektuře. Projevila se jako nadaná zpěvačka, i tanečnice a hlavně - jako člověk bezvýhradně zapálený pro folklor a Javorník. Stala se časem jedním z pilířů souboru, pro svou obětavost a věrnost lidovému kumštu.

Měla vytříbený postoj k výběru písní, které, s velkým prožitkem, zpívala. A vynikající výtvarné schopnosti. Málo se ví, že její *Návrh jednotného vizuálního stylu souboru Javorník* uspěl i na MEZINÁRODNÍM GRAFICKÉM BIENÁLE v roce 1998, mezi stovkami návrhů renomovaných grafiků. Byl zařazen, na závěrečné výstavě, mezi vítězné.

Dlouho vedla, velice úspěšně a citlivě, pěveckou složku souboru, která dosáhla výborné úrovně. Dbala o rozšiřování zásoby písní v ženském sboru. Její „Panenky Marie,“ ve vánočních koledách, byly nezastupitelné.

Premiéra k „padesátce“ se uskutečnila, v prosinci, v Mahenově divadle. Zde se, poprvé na velké souborové akci, uvedli mladí členové, kteří k nám přišli z Javorníčku. Přiblížím, jak k jejich příchodu došlo.

Dlouhá léta předtím, se nepraktikovalo to, co jsme kdysi, při zakládání Javorníčku (Vlajčky), zamýšleli. Totiž, že bude tento dětský soubor, logicky, doplňovat řady Javorníku. Místo toho, neznámo proč, snad z určité nepochopitelné averze, byli mladí směřováni do všech možných souborů, jen ne k nám. Na oslavě narozenin klarinetisty Karla Mifka, se potkali Olinka a Marek Čáp. Při vínečku navrhl Marek, že by se už konečně měla prolomit jakási „železná opona“.

V Javorníčku, prý, jsou mladí, kteří budou končit a mohli by přijít do Javorníku. Ale pod podmínkou, že *všichni*, aby se tato dobrá parta netrhala. Olga souhlasila. A na podzim, v roce 1998, začali už, tito mladí studenti, nacvičovat u nás. Brzy se „zabydli“ v kolektivu a vnesli do něj bezprostřednost a legraci. Oblíbili si náš repertoár a respektovali Olinku. Vyžadovala sice po nich víc práce, než té zábavy, kterou měli dříve, jako děti, v Javorníčku. Ale rádi se s tím poprali, protože viděli kvalitu a svůj růst. Olinka je taky měla ráda. Trpěla i jejich „kulišárny“ během zkoušek. Vnášeli do Javorníku dobrou pohodu a srdečnost ve vzájemných vztazích. A v roce 2000 výrazně přispěli k jubilejní javornické premiéře ve vyprodaném Mahenově divadle.

V souvislosti s premiérou k „padesátce“ Javorníku sestavila Olinka pásmo „Zahrajte ně husličky“, na muziku Mirka Otáhala. A se mnou Odzemek, který byl reminiscencí toho bývalého. Ve sboru jsme obnovili klasiku „Dycky si já na Tebe vzpomínám.“ K písni „Přes hory, přes doly“ jsme přidali sólový tanec. Napsal jsem průvodní slovo ke koncertu. Ten byl

skutečně úspěšný a pro mnohé bývalé členy i zdrojem hezkých vzpomínek. Olinku, na závěr, obecnost vyvolalo několikrát.

Vnučka Sean se rozhodla pro studium na restaurátorském Institutu v Litomyšli. V roce 2002 byla přijata ke čtyřletému studiu na titul bakaláře. Členové přijímací komise, s překvapením zjišťovali, že je vlastně původem cizinka. Což, na její češtině, nebylo vůbec znát. Bylo to díky tomu, že s ní Jana, od malička, důsledně, hovořila jen česky. O její ubytování, ve svém rodinném domku, se postarala bývalá členka souboru, Sylva Zorníková.

Ve stejném roce, v květnu, měla Jana v San Francisku svatbu s Nikolajem Sharkovem. biologem a vysvěceným diákonem pravoslavné církve. Olinku i mne potěšilo, že si Jana našla někoho, s kým si bude rozumět. Když bylo Janě 42 let, narodil se jim, v roce 2003, Serafim. A o dva roky později, Štěpánek (řečený Pánek). Oba šikovní a zdraví kluci.

Olinka stále nacvičovala v taneční složce. A nejen to. Soubor potřeboval opravit a doplnit krojové součástky. A ona, jako zručná švadlena, se do toho s úspěchem pustila. Doma vznikla malá dílna, kde se rodily košile, fěrtůšky a další součástky. Také jednoduché výšivky. Náš nový byt byl dějištěm výborovek souboru. Obnovili jsme původní párový „Hrablový“ z našich začátků v padesátých letech a zjistili jsme, že má na jevišti stále platnost.

„Pravou rukou“ Olinky se stala **Hanka Svobodová - Chlubná**, se kterou společně řešila problémy a úkoly taneční složky. Hanka patří také k těm zapáleným folkloristům, kteří tvořili pilíře Javorníku. Emotivní v prožívání hudebních zážitků, ale racionální při nácvicích taneční složky. Tu vedla, po Olinčině odchodu, pouze jeden rok a stala se, pro svůj nenásilný, ale důsledný přístup k nácvikům, velmi oblíbenou vedoucí. Rodinné důvody, bohužel, dočasně přerušily její činnost. Spolupráce s ní byla výborná.

Mám takový dojem, že, někdy koncem roku 2002, Olinka objevila něco, s čím se nesvěřila lékařům ani nám. Bylo pro ni typické, že svoje zdravotní problémy řešila celý život až na posledním místě. Tehdy by, možná, včasný, malý zákrok problém zlikvidoval. Ale, v roce 2004 na jaře, při návštěvě onkologie, už bylo nutné zahájit léčení chemoterapií, aby se mohlo přistoupit k operaci. Olinka tuto proceduru snášela překvapivě dobře. V létě byla na totálním zákroku. V pooperačních dnech jsme sedávali v nemocničním parku. Byli jsme plní optimismu, z lékařova sdělení, že v mamární oblasti vše dobře dopadlo a že bude, po zhojení rány a stabilizování, chodit jen na občasné kontroly.

Ale osud tomu chtěl, jako vždy, jinak. Zhoubná nemoc se přemístila do hlavy. V jakési roztroušené formě. Takže nebyl možný cílený zákrok radioterapií. O něco se, bez výsledku, pokoušeli, ale pak ji, začátkem září, poslali do domácího ošetřování. Měla velké závratě.

V říjnu 2004 přijela celá nová rodina Jany, i se dvěma malými chlapci, Serafimem a Štěpánkem do Česka. Vyzvedl jsem je na letišti, ve Vídni, kde jsem, poprvé, uviděl ty své nové vnuky. Olinka si nejlépe „rozuměla“ s tím nejmenším - Štěpánkem, který měl něco přes rok. I když už měla tehdy značné problémy, stále se mu věnovala a „povídali“ si spolu. Její zdravotní stav se však, na chalupě, dále zhoršil. Odejeli jsme spolu odsud, koncem října, za smutného, deštivého dne do Brna. Byla to Olinčina poslední cesta z chalupy.

A tak mě, doma, 3. 11. 2004, asi ve čtyři hodiny ráno, probudilo ticho a mamka už nebyla s námi.

Byla to středa a my měli, ten den u nás, výborovku. Na ní jsme domluvili vše, okolo posledního rozloučení s Olinkou.

Snad, pobídnut jakousi telepatií, přišel za mnou, asi v devět hodin večer, Luděk Běťák, který se teprve ode mne dozvěděl, co se stalo. Jako psycholog a kamarád mě vytáhl z toho nejhoršího, co na mě ten den padlo. Uprosil jsem jej, aby, v obřadní síni, přednesl, s muzikou, píseň „Ještě si zazpívám pod zeleným stromem.“ Tu jsme, v padesátých letech, zpívali na pohřbu naší patnáctileté členky Milušky Světlíkové. Podlehlá téže nemoci jako Olinka.

Děvčata v souboru nachystala Olinčiny oblíbené halekačky. Muzika písničku s Lud'kem.

9. 11. 2004 bylo krematorium zaplněné do posledního místečka. Naposledy jsme se na Olinku podívali. Byla pro nás, i v tuto chvíli, pěkná. Smuteční projev měl Ivánek. Zazněla písnička v Lud'kově podání:

Ještě si zazpívám
pod zeleným stromem
dojdi tam synečku
a já ti dám sbohem
a já ti dám sbohem
a šáteček bílý
a nech lidé věd'á,
žes býval můj milý.

Ještě si zazpívám
pod zeleným stromem
dojdi tam cérečko
a já ti dám sbohem
a já ti dám sbohem
a bílé pérečko,
nemožu zapomnět
na Tebja cérečko.

Na nás, všechny přítomné, neméně silně, zapůsobila halekačka „Žala trávu u potoka,“ kterou děvčata zazpívala obzvlášť dojemně a dalo by se říct, i statečně.

Hned vzápětí byly koledy. A tam se rozdírala tato rána znovu. Souběžně s nimi, jsem natáčel se souborem CD „Zvaní k jesličkám“ a frekvence, v Českém rozhlase na Stadioně, spadaly do doby, těsně po mamčině skonu.

Režie se ujal Carda a tak jsme, spolu s ním a s Dušanem Holým, popíjeli, při natáčení, v režijní kukani, červené vínko a nostalgicky vzpomínali.

Natáčení proběhlo bez problémů. Přispěla k tomu pečlivá příprava, účinkující, i sám Carda. Byl, jako vždy, pohodový a děcka neznervózňoval. S typickým úsměvem, tak, jak to měl ve zvyku celý život, vracel znovu a znovu nahrávku, tak dlouho, až byla podle jeho představ. Poslední digitální úpravy jsem, s ním a s Řezníčkem, udělal až koncem prosince 2004. Na tomto CD se, značnou měrou, podílel Luděk Běťák. Se svou rodinnou muzikou a se svými vlastními koledami.

Carda mi při dokončení řekl: „Jurko, tahle deska se ti povedla. Potěší mě, když mi ji dedikuješ k mým osmdesátým narozeninám.“ Netušili jsme, že režírování našeho CD bude tím posledním v jeho plodném životě. Asi za dva měsíce se, s námi, také rozloučil navždy.

I tato rána mě zasáhla. Jakoby se, nenávratně, ztratila podstatná část mých inspirací. Uvědomil jsem si, že od této doby si už asi s nikým nebudu, v tvůrčí oblasti, tak rozumět jako s Olinkou a Cardou.

Začátkem roku 2005, mně na koncertě potkal **Vít'a Spilka**, syn mého bratrance Dalibora. Byl, v té době, proděkanem na JAMU. Začali jsme se navštěvovat a povídat si o muzice. Zjistili jsme, že jsme naladěni na stejnou vlnu, ať už v muzice, nebo povahově. Koncertnímu klarinetistovi a hudebnímu manažerovi hudební fakulty se svěřoval, se svými hudebními zážitky a názory, hudební diletant - a v pohodě si rozuměli.

V květnu roku 2005 chystal, v Náchodě, svatbu s Olinkou Luštinovou, také výbornou klarinetistkou. A tak pozval, při návštěvě vinárny „U Kola,“ naši muziku na tuto svatbu. A mne za svědka. Byla to má „životní premiéra“ v této funkci.

Přijal několikrát, se svou ženou, moje pozvání k účinkování na javornických koledách. A to i tehdy, když se stal, později, děkanem hudební fakulty JAMU. Přátelství s Vítou (o generaci mladším) a jeho rodinou se pro mně stalo omlazujícím. I po létech se vyznačuje kamarádskou a milou pohodou.

Někdy v červnu, roku 2005, jsme měli sobotní vystoupení v Rožnově p./R. Přemýšlelo se, jak využít volné neděle na Valašsku. Navrhl jsem výlet *Po stopách sběratelů Vlajky mládí*, z padesátých let. Ivánkovi se to zalíbilo, vzal auto a čtyři dny před Rožnovem, jsme spolu odjeli prosondovat terén. Stalo se, co jsem ani ve snu nečekal.

Potkali jsme Valachy, v Lužné u Vsetína i ve Študlově, kteří si na naše návštěvy, u dnes již nežijících valašských zpěváků, *pamatovali!* Byli jsme tu před padesáti lety. Jedním z nich byl Franta Vypušťák ze Študlova, syn legendární zpěvačky, naší souborové „mámy,“ Františky Vypušťákové. Zrovna vycházel ze stodoly, ve které jsme také kdysi přespávali a kde, tenkrát, jeho tatínek vyráběl ručně šindele.

I jejich chaloupka zůstala beze změny! Požádali jsme Frantu, aby rozhlásil nedělní příjezd souboru i dalším příbuzným študlovských zpěváků. Když jsme v neděli vystoupili u Vypušťáků z autobusu, čekala nás asi desetičlenná skupina Valachů. Před chaloupkou Vypušťákových bylo, na dřevěných lavicích, prostřeno, s hodovými koláčky, slivovičkou a dalšími dobrotami. Z Vlkoše u Kyjova přijela dcera tetičky Vypušťákové Anežka Frolcová, se svými syny a s manželem. Ze Študlova příbuzní strýce Vaňka.

Rozjelo se vzpomínání, za přítomnosti asi třiceti mladých „děcek“ ze souboru. Zazněly písničky z obou stran. Zejména Anežka Frolcová si jich hodně, od své maminky, pamatovala. Vzpomínala na ni, jak říkávala: „Podívejte sa na toho Juříčka, jak šikovně zapisuje co já zazpívnu. A když to zazpívnu podruhé jinak, tož to zapíše znovu“. (Netřeba upřesňovat, který „Juříček“ to byl.)

Závěrem se naši kluci vytratilí a před Vypušťákovíc chaloupku se vbatolila jejich šestnáctinohá „kráva“. Všichni se krásně bavili. Skončilo to vylitím celého vědra vody na krávu. Ještě, že bylo teplo a třaslavice kluků brzo oschly.

Měl jsem radost z toho, že noví, mladí souboráci poznali prostředí a věrohodné valašské pamětníky, kteří potvrdili, po padesáti letech, naši „legendu.“ Doposud k ní přistupovali jako k jakési vymyšlené pohádce, nás - „dříve narozených“.

Ale doma nás už čekal další úkol. Připravil premiéru k pětapadesátiletému výročí souboru. Dal jsem jí název „Dar srdce“ a měla to být vzpomínka na Olinku a na její dílo, které bylo, skutečně, darem *jejího srdce* našemu souboru a moravskému folklóru.

Vybral jsem program. Režie se ujal Lad'a Plánka, který se osvědčil asi dva roky před tím, při podobné akci, v Javorníčku. Vypracoval podrobný scénář a poetické slovo k němu. Na zkouškách se pilně a cílevědomě rodil jeho komponovaný pořad. Jen z jednoho měli všichni obavy, že se jim, při jeho emotivním závěru, nepodaří udržet slzy.

Generálka v Mahenově divadle, proběhla v ovzduší ukázněné profesionality. Celý večer potom - v prožitém a zaujatém nasazení. Tak, jak jsem na to býval u svého souboru, celá léta zvyklý. A byl jsem na „děcka“ hrdý.

Velký dík patří Hance Svobodové - Chlubné, která se, v nácviu a propracování tanečních pásem, stala důstojnou a oblíbenou nástupkyní Olinky. I sbor, pod citlivou péčí Lenky Říčné, dosáhl vysoké úrovně. Stejně jako muzika, pod vedením Mirka Otáhala.

Vytvořil jsem grafické pojednání celé akce. Společně s Majou Gilbertovou jsme uspořádali panelovou výstavu fotografií a dokumentů za padesát pět let činnosti.

Myslím, že jsme uctili památku Olinky důstojně.

Dokladem toho je záznam z představení, na DVD, který se stal vlastně, také prvním profesionálním a uceleným dokladem naší tvorby. Zasloužil se o něj muzikant a kameraman Honza Varvařovský, se svými kolegy z brněnské televize. Vše organizačně perfektně stmelil Ivan Nedělka.

Rok 2006 byl v souboru zahájen členskou schůzí. Uměleckým vedoucím byla doposud Olinka. Já jsem, v poslední době, fungoval (nadneseně řečeno) jako dramaturg. Teď jsem musel převzít její funkci. Byl jsem si vědom, že období, které nastane, nebude lehké. Hlavně, co se týče tvorby nových, tanečních pásem. Psával jsem muziku pro stěžejní pásma na základě Olinčiných choreografických podkladů a hlavně - na základě *její iniciativy*.

Už za Olinky jsme měli problémy vybrat, z mnohokrát upraveného tanečního materiálu, něco nového. Taneční fond, námi zpracovávaných oblastí, ať už Valašska, nebo Kopanic, není bohatý. Zejména na Kopanicích, tanečnický tak oblíbených, jde jen o několik tanců, které už námi upraveny byly.

I já jsem mnoho věcí, ve své tvorbě, pověděl a vím, že by bylo zapotřebí prostrídat můj hudební rukopis (pokud se o nějakém dá mluvit) rukopisem někoho nového. To se zatím, pohříchu, děje velmi sporadicky. Hlavně následkem malého zájmu, nebo časových možností našich potenciálních tvůrců. Málo platné, pokud jsem měl nějaký „tvůrčí zenit“, tak už byl jednoznačně za mnou. Není divu. Člověk se léty opotřebuje. A že těch let, v práci pro Javorník, bylo víc než dost, nelze upřít.

V tomto roce, v září 2006, ukončila Sean čtyřleté bakalářské studium na Institutu restaurování v Litomyšli. Byla to první promoce v mé rodině. Přiletěla na ni její mamka Jana, která jí studium umožnila, z Kalifornie.

Stále jsem pracoval v souboru, kam jsem sice nechodil na každou zkoušku, ale jen když bylo zapotřebí něco nového vyrobit nebo organizačně vyřídit. Samozřejmě, také před většími akcemi, jako premiéry, koledy a podobně.

Ty v roce 2006 dopadly velmi dobře. To byl první „zkušební kámen“ Mirkovy budoucí funkce. Po dlouhé době opět zařadil do programu děti našich muzikantů, muzicírující a zpívající. (Tak, jak jsme to, s Luděkem Běťákem, uskutečnili při prvních koledách, v roce 1987.)

Soubor odejel, začátkem července 2007, na desetidenní festival do Marseille. (Tudíž v podstatě tam, kde jsme, s Vlajkou byli v roce 1960). Vrátili se spokojení. Dobrý ohlas na festivalu i dobrá atmosféra v Javorníku.

To už jsem měl vyřízené všechny formality pro mou druhou cestu do USA, kam mě, na celé září, pozvala Jana s Nikolajem.

Ještě, před mým odletem, mě překvapila dvě děvčata ze souboru, Alice Boleloucká a Jitka Kalábová, návrhem nového tanečního pásmo, nazvaného „Anděl sa zjavuje.“

Protože přišly, v poslední době, jako jediné ze souboru, s konkrétní představou, i s výběrem písňového materiálu a také s nástinem choreografie, přislíbil jsem jim, že napíšu hudební průběh a později i partituru pro muziku. Vše jsem zhruba načrtl v Kalifornii. Byl to jeden z mála iniciativních pokusů nových členů souboru o vytvoření nového tanečního čísla. Vyznělo velmi dobře a stalo se kmenovým, v programu koled.

Po příjezdu do Brna mě čekal kolotoč různých akcí. Kromě dokončení zmíněného pásmo, také záskok za stávajícího cimbalistu Davida Kratochvíla, který ukončil svoje působení v souboru. Takže, abych si mohl trochu osvojit, již zapomenutý repertoár, přinesli mi kluci, domů cimbál Honzy Zachovala a já musel, po dlouhé době, opět cvičit. Na vystoupení v Čejkovicích a potom i na koledy.

Zároveň jsem, s Mirkem, v roce 2007 připravoval program *jubilejních dvacátých koled*. Zmobilizoval jsem pro tyto koledy i seniorskou muziku, která se na ně poctivě připravila. Přesto, že jsem každodenně pro ně něco dělal, všechno se letos přičilo pod rukama. První „zádrhel“ nastal, když mě Lad'a Lakomý, pár dní před nimi, oznámil, že nemůže účinkovat.

Další rána pod pás, byl absolutní zákaz použití svíček v Besedním domě. Ale přesto příprava dospěla k závěrečné fázi.

Za Lakomého jsem sehnal Vladimíra Krátkého. Místo svíček u pásma „Byla cesta“ jsme použili větvičky. I ladič cimbálu, který na nás zapomněl, na poslední chvíli přišel.

Po generálce jsme očekávali, zda budeme mít vůbec, ve velkém „Besedňáku,“ pro koho vystupovat. A potom nás přivítal zcela naplněný sál a galerie. Prodalý se i lístky na stání. Koncert proběhl v pohodě a já jsem si jej prožil. Zařadil jsem do něj i klarinetisty, Vítu a Olinku, s jejich Mozartem.

Hlavní rodinnou událostí roku 2008 byla svatba Sean s Michalem Ročkem, která proběhla v červnu, v Litomyšli. Na statku Vojnarka jsem se sešel s muzikou, v dobré sestavě: Pavka Navrátil, Luděk Běťák, Jura Klíma, Jara Píštěk a já. Bylo to skvělé hraní, které nejvíc prožívala skupina zpěvaček z naší rodiny. A překvapivě i vnuk Marek. Milé bylo také improvizované zpívání, na dvorku statku, spojené se vzpomínkami na začátky souboru.

Oslavili jsme moje 75. narozeniny. Tehdy si na mě vzpomněla i Česká televize Brno. Režisér Karel Fuksa natočil krátký šot. Helena Hájková-Bízová, z brněnského Proglasu, připravila, se mnou hodinový pořad, který posléze tato redaktorka, s dobrou znalostí souboru, úspěšně sestavila. Považuji jej za jeden z nejlepších rozhlasových pořadů, co o nás byl v rozhlase vysílán.

V té době bylo podstatné promyšlení jubilejního koncertu k šedesátému výročí a zvolení jeho tématu. Zvolil jsem téma *třígenerační*, které jsme spolu s Ladou Plánkou zkonzultovali a jevil se nám jako nejvhodnější. Můj pracovní název: „Cesta tří generací“ nakonec tomuto pořadu i zůstal. Začal jsem předběžně jednat o případné účasti bývalých členů. Ochetně slíbili, že přijdou.

Koledy 2008 jsem opět sestavoval. Měly zdařilou předpremiéru v Ostopovicích. V Brně na nich vystupovali i Olinka s Vítou. Spolu jsme vybrali Kramářovo duo klarinetů, s violou, kterou si zahrál primáš Mírek. Dobře dopadla i premiéra nové cimbalistky Vladěny Horákové-Obdržálkové, muzikantky „od Pánbíčka,“ která vystřídala odstoupivšího Davida Kratochvíla. V pásmu „Anděl sa zjavuje“ odstartoval serii kulišáren s „létajícím andělem“ Rost'a Durd'ák.

Na základě své předběžné představy, svolal jsem, v červnu 2009 umělecké vedení a zde jsem prokonzultoval, s vedoucími složek, širší program, zejména tvorbu nových tanečních pásem - Nečakaj ňa milá, Mlynářských, přepracovaných Končin a Mařeny.

Vytvořil jsem koncepci jubilejního CD „Lučina, lučina zelená“ a začal jsem pracovat na jeho sestavení. Vybral jsem nahrávací studio Martina Zemana. Připravil jsem „Halekačky z Klobůcka,“ „Ej, slnečko svítilo,“ sbor „V černém lese“ a „Letěl holúbek.“ Přichystal jsem pro Zemana stávající a historické nahrávky. Po dohodě s Ladou Plánkou, jsem načrtl koncepci premiéry a její konečné pořadí. Současně jsem pracoval na obsáhlejší bukletu CD, který nahradil jubilejní brožuru. A to nejen na textech, ale i na výběru historických fotografií. Ty, potom, graficky upravila Lenka Říčná, jako autorka výtvarného řešení.

Natáčení desky proběhlo v polovině října a po něm jsem, ještě mnohokrát, až do Vánoc, pracoval se Zemanem ve studiu na konečné zvukové podobě.

Souběžně s tím jsem vytvořil témata a hudbu pro výše zmíněná nová taneční pásma a zkonzultoval jejich podobu s choreografy (Gryc, Kalábová, Boleloucká, Gilbertová). Napsal jsem scénář a hudební průběh renovovaných Končin.

Na podzim roku (2009) mě Javorníček pozval na dvoudenní vzpomínkový zájezd, do Študlova. O souborových začátcích jsem pověděl dětem a mladým z Javorníčku, kteří se zájmem poslouchali nejen na besedě ve študlovském kulturáku, ale také přímo nahoře, na Požáru, u Sokolské chaty, kde jsme v padesátých letech pobývali. Tam mě vyvezli autem, po dlouhém bloudění pohraničními lesy.

Večer patřil příjemnému posezení v rodině Franty Vypušťáka. A my jsme zavzpomínali na jeho maminku - zpěvačku Františku. Študlovští občané se znovu přihlásili ke své folklorní tradici a pořídili si kroje z evropských fondů. Přesně ty samé, jako jsme objevili před šedesáti léty my - se světlemodrymi „mlynářskými“ kordulkami a bruncluky. Setkal jsem se tam i s mladými manželi, folklorními nadšenci, Milenou a Tondou Ch., příznivci Javorníku. Snad nepřeháněli, když tvrdili, že jej mají za vzor při obnově místního folkloru.

„Ten vánoční čas“ 2009 připravil úspěšně znovu Mirek Otáhal, režijně přispěla Jitka Kalábová. Vymyslela prvek vánočního čaje s přáním, který pospojoval vtipně jednotlivá čísla programu. Rost'a Durd'ák přišel s andělem, jezdícím na elektrické dvoukolce.

Koledy tedy byly znovu mimořádné a proběhly ve skvělé pohodě.

V roce 2010 jsem se stal pradědečkem. Sean se narodil v dubnu Matyášek. Dcera Jana přijela na jeho křest z Ameriky. Navštívili jsme s ní, Ivou a Jirkou Blážou legendární chaty v Naloučanech, kam jsme, před třemi desítkami let, jezdili se souborem a trávili rodinné letní dovolené. Chaty nejsou v provozu. Bohužel poněkud chátrají. Křest proběhl v květnu 2010 v pravoslavné kapli, ve Střílkách, kde Sean, před půl rokem, dokončila nástěnnou malbu ikon, sedmi pravoslavných svatých. Matyáška pokřtil místní pravoslavný duchovní,

Rok 2010 byl, samozřejmě, **finišováním příprav na šedesátileté výročí souboru.**

V taneční složce je uskutečňovala její dlouholetá osvědčená vedoucí, **Jitka Mlejnková**. Kromě obnovování některých dřívějších čísel, jejichž choreografii měla spolehlivě v paměti, dbala, hlavně u mladých, na dodržování tanečního stylu obou regionů. Jako bývalá přední tanečnice a pamětnice měla k tomu ty nejlepší předpoklady. Zdravotní potíže jí nezabránilly v účasti na všech náročných zkouškách. Díky jí se podařilo splnit včas úkoly, související s premiérou.

V dubnu proběhlo úspěšné dvoudenní soustředění celého souboru, v Prudké, kde se začaly určitěji rýsovat nová taneční pásma, včetně Končin, jejichž choreografie a nesnadné realizace se ujaly Jitka Kalábová a Maja Gilbertová. Vydatně jim v tom pomáhali noví vedoucí nácviků, energický Honza Zachoval a Renča Danielová-Pražáková. Slavnostní představení bylo stanoveno na 13. listopad 2010, do Mahenova divadla.

V červnu 2010 absolvoval soubor týdenní zájezd do Belgie, o prázdninách festival v Zuberu a koncem prázdnin MFF Brno, na kterém účinkoval ve třech hlavních programech.

Cestou na něj jsem si, svým nešikovným pádem, způsobil naštipnutí česky levého kolena. Ještě štěstí, že na Nové radnici byl Mirek Otáhal. Odvezl mě do nemocnice. Za dva dny mě Mirek úspěšně zoperoval. Mirkova kamarádská, lékařská péče mě potěšila. Doma rekonvalescence pokračovala při dokončování scénáře premiéry.

Po prázdninách 2010 nabírá činnost tanečního souboru i muziky (zejména v nových věcech) na obrátkách, je stanovena řada mimořádných víkendových zkoušek, přizvaní tanečníci - senioři chodí poctivě na zkoušky, i několikrát do měsíce a zvládají překvapivě dobře i náročné, režijní zásahy **Ladi Plánky**.

Docent z dětské nemocnice na sebe upozornil jako nevšední režisér divadelních premiér, již v Javorníčku. Hned po jeho příchodu do Javorníku jsem s ním začal, s chutí, spolupracovat. Připravili jsme spolu úspěšnou premiéru Dar srdce. Stejně i tu letošní, jubilejní.

Jeho pečlivě připravené generálky proběhly v pohodě, takže, po příjemné besedě u cimbálu 6. 11. za účasti obou muzik a bývalých členů v Dělnickém domě, kde byl také křest nového CD, se zdá, že už nic nestojí v cestě koncertu s názvem: “Cesta tří generací.” Divadlo, čtrnáct dní před vystoupením, je beznadějně vyprodáno.

Ale najednou je, zase, všechno jinak. **Lad'a Lakomý**, se kterým jsme si, dvě desetiletí, výborně rozuměli a který nás měl rád a my jeho, odmítá text a nechce vystupovat. Tři dny před premiérou! Došlo k politováníhodnému nedorozumění, ohledně formy průvodního slova. Přispěl k tomu i jeho vážný zdravotní stav. Zarmoutil mně jeho poslední, telefonický,

hovor se mnou, ve kterém mi rozhořčeně řekl: „Opovážili byste se, předložit *takový* text, třeba Lukavskému? Už mě, Jirko nevolej.“ Škoda, že *takto* skončilo naše dvacetileté přátelství, na které budu vždy vzpomínat.

Nápad Ladi Plánky, obsadit do jeho funkce Ivánka Nedělku, se ukázal jako schůdný. Ivánek, pár dní před premiérou, „našrotil“ průvodní slovo a vše bylo zachráněno.

Padesátičlenný Javorník, šest seniorských párů a tři muziky: seniorská, Mirkova a muzika Javorníčku, tanečníci z Javorníčku, tedy celkem asi sto lidí ze tří generací, (vlastně, ty nejmenší děti z Javorníčku, byly generace čtvrtá), se přece jen dočkalo svého vstupu na prkna, která znamenají svět, aby vzpomněli cesty tří generací souboru, která trvala, do dneška, šedesát let.

I já jsem soustřeďoval v přípravě programu všechny své zbývající síly k tomu, abych se tohoto svého, poměrně náročného a složitého záměru, zhostil. Už kvůli těm stovkám obětavých souboráků, kteří mi pomáhali Javorník budovat a kteří mu svou obětavostí, několik desítek let, vdechovaly život.

Podařilo se. Po trochu nervózní generálce jsem si, při představení, opravdu vychutnal hraní v seniorské muzice, před aplaudujícím obecenstvem, které nadšeně vpadlo svým potleskem do zpěvu Jary Píšťka a při společném hraní obou muzik navodilo nekonečným skandováním, bouřlivou, málem rockovou atmosféru. Závěr tříhodinového koncertu byl ve znamení „standing ovations.“ (I když, tyhle anglikanismy, moc nemiluju.)

Splnila se mi představa o zakončení mé šedesátileté souborové cesty. Za pomoci svých mladších i starších kamarádů. A já jim za to děkuji.

Po tomto psychickém vypětí jsem, při cestě na posezení v kavárně Muzeum, trochu zvadl, ale pookřál jsem znovu, mezi študlovskými, kteří na koncert (s koláčky a slivovičkou), z dalekého Valašska, přijeli. Potěšila mě jejich milá slova: „Bylo to pěkné. Na těch círčkách, aj ogarech, je vidět, že sa majů rádi a že je to *baví*“.

A *tohle slovo* mě přimělo k zamyšlení. Ano, *baví* je to a bavilo to všechny tři generace těchto „cérek a ogarů“. A je dobře, že je to bavilo právě *v souboru* a ne třeba - v drogových partách. Věnovali se intenzivně folkloru. Ušlechtilé zábavě, která příznivě ovlivnila jejich povahové vlastnosti. Zůstal jim vzácný vklad do života.

Zahřálo mě pomyslení, že i já, celý svůj život, k těmto círčkám a ogarům, patřil a něco pro ně, s Olinkou, udělal. A tím jsme přispěli k tomu, aby je to, v souboru, *bavilo*.

Mnozí, na tu dobu vzpomínají, jako na nejhezčí léta svého mládí. A to není málo. To platí o generacích bývalých, stejně jako o té dnešní. Ale uznávám, že ti *dnešní* mladí Javorníci, to mají daleko těžší, než jsme to mívali my. Vše si musí hradit ze svého, na akce souboru obětují své dovolené a přitom se věnují oboru, který dnes rozhodně není na výsluní zájmu veřejnosti a médií. A přesto této činnosti věnují všichni svůj volný čas. Není to malý zázrak?

Po šedesáti letech jsem tedy, na členské lednové schůzi 2011, s činností v Javorníku skončil. Už před premiérou jsem si to předsevzal. Byl nejvyšší čas, předat umělecké vedení někomu mladšímu. Vedly mě k tomu hlavně zdravotní důvody. A také pochopitelná únava, z dlouhodobé odpovědnosti za program souboru.

Na zmíněné schůzi jsem se, s členy souboru, v pohodě rozloučil a předal umělecké vedení primáši Mirku Otáhlovi, který byl členskou schůzí zvolen. Ale stále jsem, v roce 2011, externě pracoval pro soubor. Tentokrát v oboru redigování a doplňování našeho archivu písní, z padesátých let minulého století. Sestával z několika set zažloutlých listů, na formulářích A5 a zjistil jsem mnoho závažných nedostatků, jak v kompletizaci záznamů, tak v neúplnosti a absenci záznamů ze střežejních vesnic, jako Študlov, Lužná a dalších. Asi 130 záznamů jsem tedy zaznamenal, zcela znovu, prostřednictvím počítače.

S kompletizací těchto písní má mnoho společného i můj druhý úraz v únoru 2011. Při pobytu v nemocnici, mně můj nepostradatelný lékař, Mirek Otáhal donesl několik desítek písňových rukopisů, které objevil v pozůstalosti Rudy Sídla.

Přiřadil jsem je, podle vesnic, k ostatním a předal, k naskenování, Renatě Danielové. Existuje tedy dvojí záznam těchto písní, a sice originální, málem se rozpadající rukopisy, a jejich digitální podoba, která je pracovní verzí pro případné zájemce o úpravy. Zároveň jsem, na jejich seznamu označil, do které kategorie píseň spadá a která z písní je pozoruhodná, případně ještě nezpracovaná, aby se usnadnil výběr.

Počet písní dosáhl nakonec počtu sedmi set. I když mnoho z nich je, vinou nedbalosti některých sběratelů, neúplných.

V roce 2011 jsem neměl zdravotní pohodu. Na doporučení Mirka jsem podstoupil operaci tenkého střeva. Provedli ji začátkem prosince. Zdravotní stav se po operaci výrazně zlepšil. Stihl jsem i koledy, které Mirek připravil. Muzice Javorníčku zadal k provedení některé naše koledy. S překvapením jsem si poslechl moje dávné úpravy, na něž jsem už málem zapomněl. Bylo jich, za ta léta, desítky. Zúročil se můj systém: „Každý rok připravit, alespoň jednu, dvě, nové koledy“. Úspěšně se představila moderátorka Monika Brindzáková. Vzpomněla Ladu Lakomého, který nás, v minulém roce, navždy, opustil.

Na koledách byl Olince (in memoriam) a mně předán titul „osobnost Javorníku,“ za celoživotní přínos souboru. Byl udělen také Jitce Mlejnkové, Lence Říčné a - in memoriam Rudovi Sídlovi.

Také jsem, částečně v Třebíči a částečně v Brně, napsal dvě nová čísla. Zpěvné „Formanské“ pro muziku a „Sólový odzemek“ pro choreografku Hanku Chlubnou.

Nové, nadějně, vedoucí taneční složky Lence Hersheyové, jsem zpřístupnil taneční archiv po Olince.

A dnes, 28. 5. 2012, uzavírám tuto *souborovou verzi* mé osobní kroniky a zdá se mi, že už do ní, v budoucích letech, z mé strany, nepřibude nic podstatného.

NEVÁŽNÉ HISTORKY, KTERÉ SE VÁŽNĚ STALY.

(Pro malé odlehčení tohoto nostalgického spisku.)

Sběr písní na Valašsku, chata na Požáru. Pepek Čáp právě dovařil ve dvacetilitrovém hrnci výbornou bramborovou polévku pro všechny hladovce, čekající s ešusy u okénka kuchyně. Odstavil obrovský hrnec na zem, pod dřevěnou lavici.

„Nááástup na katr!!“ Strávníci s ešusy se nahrnuli do okénka. Chata se otřásla pod jejich náporom a s ní i lavice, pod kterou stál hrnec s vytouženou polévkou.

Mýdlo, které, na tu lavici, kdosi nešťastně dal, se hbitě skutálelo do té horké dobroty. Nastalo horečné lovení - trvalo dobré dvě minuty. Za tu dobu stačilo mýdlo polévce poněkud „poopravit“ chuť.

Přesto, polévka „mýdlovka,“ chutnala našim vyhladovělým sběratelům znamenitě.

Večer, v Pozdřechově, jdou dvě znavené postavičky. Je to Olinka s Jurou. Mají už popsany blok písničkami. Je po dešti a večer je jakýsi zamračený a mlhavý.

A v tom se před nimi objeví jasný úplněk. Sláva! Už se vyčasil.

Ale mraky jsou tu pořád! Najednou začnou oba řešit otázku: Je měsíc pod mraky, nebo nad mraky? Po chvíli diskuzí a po desítkách kroků, se problém vyřešil sám.

Byly to svítící hodiny na věži místního kostela.

Další dva sběratelé - jeden muzikant a druhý textař, prochází, po neúspěšném „lovu“ na písničky, dědinou, ve které klinká umíráček. Kdo to umřel? „Ale staříček Hefka. Šak už mu bylo, požehnaných, devadesát“.

Zrodil se nápad. Doneseme dvě písničky od staříčka Hefky. Sice je nemáme, ale složíme si je sami. Jestlipak to ti naši na Požáru poznají?

Jak se domluvili, tak udělali. Na chatách je ostatním předvedli a všem se moc líbily. Nadšeně volali: „Musíme tam zítra určitě jít. Třeba si staříček zase na nějakou vzpomene“. „Ne, ne, to nejde. On právě umřel...“ Nakonec se povedení „sběratelé“ přiznali.

Ale písničky se, v souboru, stejně ujaly a nějaký čas se zpívaly. Do autentických zápisů však zařazeny nebyly.

Před odjezdem na festival Hudba podunajských monarchií, do italského Spoleta, jsem si koupil pěkné letní sandály, z barexu. Ať tam trochu vypadám.

V průběhu našeho pobytu mě redaktorka jakéhosi bulvárního plátku pozvala do redakce na interview. Druhý den se v novinách objevil článek, přibližně tohoto znění:

„Po úspěšném koncertu, ve Velkém divadle, jsme si pozvali na malý rozhovor vedoucího a cimbalistu hudební skupiny Javorník z Brna, Jiřího Tesauera. Svůj teplý, vlněný, moravský kroj, dnes vyměnil za pohodlnější džíny.“

A teď si redaktorka, „ulítlá“ na jejich italské módě, neodpustila šleh: „Jen jeho *obutí* prozradilo, že je z komunistického Československa“.

Při oslavě padesátileté činnosti brněnského Jachtklubu, v roce 1989, kde jsem závodil, jako veterán, se svým Finnem, byli pozváni novináři, aby o tom jubileu něco napsali. Byl tenkrát hodně silný vítr a já jsem se, tak jako mnoho jiných, „udělal“. Na večírku, kde naše muzika hrála, jsem zasedl za cimbál. Hrál se do ranních hodin.

V novinách se objevil článek s nadpisem: „CIMBALISTA V PŘEHRADĚ“. O výročí Jachtklubu jsme se z něj moc nedozvěděli. Zato se zde psalo hlavně o cimbalistovi, který se, při závodech, „vykoupal“ - a večer potom, světe, div se, jakoby nic hrál při oslavě na cimbál.

Zájezd muziky do Bruselu. Čekáme na svoje zavazadla, která vyjíždějí z tunelu, na bruselském letišti. Jako poslední - basa. Ale ouha! Vypadá nějak divně. Její krk je smutně skloněný. A to věští nepřijemnosti. Ten den máme už hrát.

Začátek našeho hraní se, provizorně, vyřešil půjčenou knoflíčkovou harmonikou, na které jsem aspoň basoval. Ale basa se musela spravit. Její krk se vyloupl při přepravě z korpusu.

Údržbář firmy Hocke, v nažehlených podnikových montérkách, nám byl přidělen k nápravě tohoto problému. Snažil jsem se mu vysvětlit, že stačí jen kostní kliš a jeden den k tomu, aby basa byla zase v pořádku. Můj německý výraz pro kostní kliš, mnou zoufale opakovaný, mu asi nic neříkal.

A tak jen kýval souhlasně hlavou a říkal, že všechno bude zítra oukej. Že má na to *svoje* lepidlo.

Ráno ležela, před námi na stole, zrcadlově vyleštěná basa, na pohled úplně v pořádku. Začali jsme napínat povolené struny a basa ožila. Její krk se začal zvedat, až se znovu vyloupl z korpusu.

Ukázalo se, že milý údržbář, kostního klišu neznaje, použil kontaktní lepidlo, což je v podstatě pružná gumová hmota (asi něco jako náš Alkaprén), která samozřejmě není schopná udržet ty stovky kilogramů tahu, které vznikají napnutím strun.

Basa putovala, konečně, k houslaři. Ten už kostní kliš znal.

Vším jsem byl rád.

Měl bych, svoje nesouvislé povídání, zakončit nějakým *Epilogem*, ve kterém, sám se sebou, zúčtuji.

Možná, že by, na mně, mohla platit Svěrákova charakteristika Jára Cimrmana, v níž ho přirovnává k sopce, která, svou činností, zasypala sama sebe.

Ano, dělal jsem mnoho různých profesí a činností ve svém životě. (A v žádné jsem nedosáhl na skutečně profesionální úroveň.)

Byl jsem prodavačem, reklamním výtvarníkem, fotografem, kytaristou, harmonikářem, závodním cyklistou a jachtařem, zakladatelem souboru, cimbalistou a basistou, flétnistou, sběratelem lidových písní a jejich upravovatelem, chalupářem (s mnoha řemesly), „kavárenským muzikantem“, reklamním manažerem... a tak dále.

A dokonce, jak vidno, zuřivým „psavcem“ - grafomanem.

Toho grafomana omlouvá snad jen to, že chce zanechat souboru nějaké informace o tom, jak vše probíhalo.

Ale pořád mám pocit, že vzpomínání nás, „dříve narozených“, má jeden účel.

Chceme se ujistit, že my, dnes podceňovaní a odepsaní staříci, jsme nebyli vždycky tak nemožní a něco jsme, v tom životě, zvládli.

Nebyli jsme na to sami.

Pomáhaly nám v tom naše rodiny. A také naši přátelé a kamarádi.

Proto mi nezbyvá, než říci: *Vším jsem byl rád, s Vámi, dobří lidé.*

Bývalý člen Javorníku.

Ale stále jeho velký příznivec.

Jura Tesauer

Brno, 28. 5. 2012